

Facultade de Educación e Traballo Social

Presentación da Facultade

A Facultade de Educación é a escola de escolas: unha institución pública ao servizo de todas as persoas interesadas na mellora continua da educación e dos servizos sociais. Trátase dun centro universitario que se asenta sobre a historia dos centros de formación de mestres/as, educadores/as sociais e traballadores/as sociais, pero tamén sobre a historia do ensino e dos servizos sociais.

É unha facultade, polo tanto, que tenta incorporar todos os medios técnicos posibles, pero sen renunciar a un pasado que se constrúe sobre o esforzo colectivo dos profesionais e da cidadanía.

Os cambios respecto ao presente son considerables. Pero hai algo que unha facultade de educación debe contribuír a que se manteña: o espírito solidario dos veciños/as e a percepción da escola como propia, como asunto da comunidade.

Agardo que as persoas que elixen esta facultade para realizar os seus estudos teñan esa mentalidade de pertenza a un grupo que constrúe o futuro colectivo da educación e dos servizos sociais.

A oferta educativa para o próximo curso no Centro é:

Catro títulos de Grao:

- GRADO EN EDUCACIÓN INFANTIL
- GRADO EN EDUCACIÓN PRIMARIA
- GRADO EN EDUCACIÓN SOCIAL
- GRAO EN TRABALLO SOCIAL

Catro títulos de Máster:

- Master en Dificultades de Aprendizaxe e procesos cognitivos
- Master en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos
- Master en Investigación Psicosocioeducativa con Adolescentes en Contextos Escolares
- Master en Profesorado de Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino dos Idiomas (especialidades de Orientación, Xeografía, Historia, Humanidades, Matemáticas e Tecnoloxía) Por outra banda, durante os últimos anos, a Facultade de Empresariais e Turismo, potenciou, de forma considerable a participación dos estudantes en programas de mobilidade.

Para obter máis información visita a nosa páxina web

<http://webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>

Equipo Decanal

O Equipo Decanal está composta polos seguintes membros:

Decana:

D. Xosé Manuel Fernández Cid

Vicedecanos/as:

D. Francisco Javier Aguiar Fernández

Dª Ana María Iglesias Álvarez

Dª María Isabel Mociño González

D.ª María del Pino Díaz Pereira

Secretario:

Dª Raquel María Iglesias Domínguez

Localización

LOCALIZACIÓN DA FACULDADE.

Dirección postal:

Facultade de Ciencias da Educación

R/. Doctor Temes, s/n 32004 Ourense

A Facultade de Ciencias da Educación atópase no denominado Edificio Facultades ou Edificio de Ferro, contando ademais con outros espazos docentes situados nos pavillóns 1 e 2.

Directorio telefónico:

Conserxería: 988 387 101

Secretaría alumnado Graos : 988-387-168, 98- 387-194, 988-36-890

Secretaría alumnado Mestrados: 988 368 893

Decanato: 988-387-159

Correo electrónico:

Secretaría alumnado: secexbo@uvigo.es

Secretaría Decanato: sdexbo@uvigo.es

Grao en Educación Social

Materias

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
O05G130V01501	Intervención socioeducativa na infancia e adolescencia en situación de risco social	1c	6
O05G130V01502	Mediación en conflitos e situacións de violencia	1c	6
O05G130V01503	Programas de animación sociocultural	1c	6
O05G130V01601	Iniciación na práctica profesional	2c	6
O05G130V01602	Prácticas externas: Practicum I	2c	12
O05G130V01901	Avaliación de programas socioeducativos	1c	6

O05G130V01902	Intervención en saúde e educación social	1c	6
O05G130V01903	Investigación-acción na práctica socioeducativa	1c	6
O05G130V01904	Socioloxía do consumo e identidades culturais	1c	6
O05G130V01905	Dinámica de grupos e intervención psicosocial comunitaria	2c	6
O05G130V01906	Educación ambiental para o desenvolvemento sostible	2c	6
O05G130V01907	Educación intercultural e para a paz	2c	6
O05G130V01908	Xerontoloxía e educación social	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Intervención socioeducativa na infancia e adolescencia en situación de risco social**

Materia	Intervención socioeducativa na infancia e adolescencia en situación de risco social			
Código	005G130V01501			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento				
Coordinador/a	Fernández Rodicio, Clara Isabel			
Profesorado	Fernández Rodicio, Clara Isabel			
Correo-e	cirodicio@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Cando se produce algunha situación que dificulta ou inhibe o desenvolvemento integral do menor estamos falando dunha situación de risco. Normalmente estas situacións danse no mesmo contorno do menor, pero situacións estruturadas e sociopolíticas tamén inciden negativamente neste grupo de poboación. Coñecer os factores que xeran situacións de risco para a infancia e a adolescencia, os indicadores que permitan identificalos e as repercusións que estas teñan nos menores que as sufran, convértese nun ámbito suficientemente amplo e complexo, no que o Educador Social debe intervenir.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
C2	Estar capacitado/a para o diagnóstico e a mediación na prevención e resolución de conflitos en condicións de desigualdade e crises en comunidades socioeducativas
C5	Coñecer os fundamentos do deseño e uso dos medios, recursos e estratexias para a intervención socioeducativa e incorporalos nos diferentes ámbitos de acción socioeducativa
C6	Comprender a traxectoria da educación social e a configuración do seu campo e identidade profesional, a nivel comunitario, estatal, europeo e internacional
C8	Potenciar estruturas e procesos de participación e acción comunitaria, aplicando programas e técnicas de intervención (dinámica de grupos, motivación, negociación e promoción da asertividade...)
C12	Deseñar, aplicar e avaliar programas e estratexias de intervención socioeducativa no ámbito do desenvolvemento comunitario e cooperación ao desenvolvemento
C14	Deseñar, aplicar e avaliar programas de educación permanente e de persoas adultas e anciás
C15	Deseñar, aplicar e avaliar programas para a inserción social e laboral
C16	Elaborar e interpretar informes técnicos, de investigación e avaliación sobre accións, procesos e resultados socioeducativos
C17	Dominar as metodoloxías de dinamización social e cultural
C18	Ter capacidade para potenciar as relacións interpersoais, desenvolver habilidades de comunicación interpersoal, solidariedade e empatía
C19	Administrar, coordinar e supervisar entidades, equipamentos e grupos, en función de diferentes contextos e necesidades
D2	Planificación e organización
D3	Comunicación oral e escrita na/s lingua/s materna/s con apertura a outros códigos lingüísticos, en especial, as linguas cooficiais na comunidade galega
D4	Utilización das TIC no ámbito de estudo e contexto profesional
D5	Xestión da información
D6	Resolución de problemas e toma de decisións

D7	Dominio de metodoloxías e técnicas educativas, dinamizadoras de asesoramento e orientación
D8	Capacidade crítica e autocrítica
D9	Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos doutras áreas e en distintos contextos
D10	Recoñecemento e respecto de a diversidade e multiculturalidade
D11	Habilidades interpersoais
D12	Compromiso ético

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
1.Coñecer, analizar e indagar sobre a realidade social e educativa.	A1 A2 A3	C2 C5 C14 C16 C17	D2 D3 D4 D6 D8 D9 D10 D12
2.Deseñar,organizar, por en práctica e avaliar programas de intervención socio-educativa para minimizar as dificultades sociais	A2 A3 A4	C2 C5 C12 C14 C16 C17 C18	D2 D3 D5 D12
3.-Asesorar na elaboración e aplicación de plans, programas, proxectos e actividades socio-educativas e de compensación	A2 A3 A4	C2 C5 C14 C15 C17	D3 D4 D7 D8 D10 D12
4.-Favorecer o desenvolvemento comunitario e socio-educativo		C2 C5 C8 C12 C14 C17 C19	D2 D3 D4 D10 D11 D12
5.-Analizar e diagnosticar a realidade social e as dificultades sociais como base que fundamenta o desenvolvemento de accións e iniciativas socio-comunitarias e educativas	A1 A2 A3 A4	C5 C8 C12 C19	D2 D3 D4 D6 D8 D10 D11 D12
6.-Adquirir e comprender os coñecementos teóricos e os recursos instrumentais e metodolóxicos precisos para o desenvolvemento exitoso da intervención socio-educativa na infancia e adolescencia en dificultades sociais	A1 A2 A3 A4	C2 C5 C6 C8 C14 C17 C19	D2 D3 D4 D5 D8 D11 D12
7.- Formar a profesionais que actúen no ámbito da intervención socio-educativa que sexan capaces de dar resposta a realidades diversas da sociedade actual	A2 A3 A4 A5	C5 C8 C16	D2 D6 D8 D11 D12

Contidos

Tema	
1. Conceptualización de infancia e adolescencia en dificultades sociais.	1.1. Introducción. 1.2. Benestar social e infancia. 1.3. Dificultade social na infancia. 1.4. O bo trato á infancia e a resiliencia. 1.5. Lexislación.

2. Concepto de inadaptado e desadaptado. Marxinación-prevención.	2.1. Familia, escola, relixión e poder, axentes de socialización. 2.2. Marxinación social do menor. 2.3. Inadaptación social. 2.4. Conflito e desviación social. 2.5. Lineas de intervención en competencia social.
3. A prevención: Intervención, metodoloxía e niveis de intervención.	3.1. Metodoloxía do proceso de intervención. 3.2. Proceso de intervención. 3.3. Estudo diagnóstico. 3.4. Niveis de intervención. 3.5. Marco xeral dos recursos sociais para menores e novos. 3.6. Diferentes tipoloxías de infancia e adolescencia en dificultad social.
4. Modalidade de atención socio-educativa: Intervención preventiva, asistencial e rehabilitadora.	4.1. Prevención do absentismo e o fracaso escolar. Programas de absentismo. 4.2. Educación intercultural. Educar para a igualdade: a asimilación cultural. 4.3. Atención residencial. 4.4. Atención a menores inmigrantes. 4.5. A reeducación e a integración social do menor.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Aprendizaxe baseado en proxectos	8	0	8
Resolución de problemas	6	0	6
Foros de discusión	2	0	2
Prácticas con apoio das TIC	0	2	2
Lección maxistral	18	0	18
Estudo de casos	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Caso lexislación
Aprendizaxe baseado en proxectos	Os alumnos elaborarán un proxecto relacionado cos temas a tratar na materia, coa axuda e orientación do docente.
Resolución de problemas	O docente propón algúns problemas e situacións a resolver polos estudantes coa axuda e acompañamento do profesor.
Foros de discusión	Tema de interés para a materia.
Prácticas con apoio das TIC	Preguntas test de cada uno dos temas
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dalgúns dos contidos da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Aprendizaxe baseado en proxectos	Asesoramento individual ou grupal na aula e nas titorías co profesor.
Resolución de problemas	Asesoramento individual ou grupal na aula e nas titorías co profesor.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Actividades introdutorias	Caso de lexislación	5	A2	C5	D5
			A4		D8
Aprendizaxe baseado en proxectos	Elaboración dun proxecto que se valorará cos criterios acordados na aula.	30	A2	C5	D4
			A3	C8	D5
			A5	C12	D6
				C14	D7
				C15	D8
				C17	D9
				C18	D10
				C19	D11
					D12

Resolución de problemas	Resolución dos problemas propostos, que se valorarán cos criterios acordados na aula.	20	A1 A2 A3 A5	C2 C5 C6 C8 C12 C14 C15 C16 C19	D2 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12
Foros de discusión	Tema de la materia	10	A5	C6 C18	D5 D9
Prácticas con apoio das TIC	Test de los temas	5			
Estudo de casos	Resolución dos casos a partires de informe previo, sempre relacionado con ámbito de menores	30	A3 A5	C8 C12 C16 C18 C19	D6 D10 D12

Outros comentarios sobre a Avaliación

- Para superar satisfactoriamente a materia recoméndase asistir a las clases (80% de asistencia). Os datos pessoais e a FOTO deberá incluírse en MOOVI.
- O alumnado abrirá un conta de correo electrónico en Office 365 (Ver Secretaría online)
- Notas del examen se publicaran en MOOVI. Las fechas del examen y revisión están publicados na web de la Facultade de Educación no espazo 'datas exames'.
- Para superar a materia deberá tener aprobado el exame y alcanzar la evaluación positiva del 40% de las actividades (Aprendizaxe baseado en proxectos e resolución de problemas).
- Aquel alumnado que por circunstancias justificadas no pueda asistir regularmente a las clases deberá comunicarlo a la profesora y deberá realizar as actividades individualmente.

As partes da materia superadas na 1ª oportunidade, non serán obxecto de avaliación na 2ª, considerándose, polo tanto, como aprobadas nese curso académico.

En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo social, esta guía poderá ser adaptada para atender ás necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT).

Para as materias que forman parte do curso ponte, debería incluírse unha referencia específica para ter en consideración a especificidade e experiencia profesional deste colectivo: □Coo finalidade de favorecer a conciliación da vida laboral e a formación académica, os contidos, planificación, recursos metodolóxicos e sistema de avaliación adaptaranse para alumnado do curso ponte garantindo, en todo caso, a consecución das competencias e resultados de aprendizaxe establecidos neste documento. Abrirase un cartafol específico na plataforma Moovi na cal se informará das tarefas e probas de avaliación que guiarán o desenvolvemento desta materia para alumnado do curso ponte ou profesionais en exercicio□.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Sorribas García, M.; García López, A. y Gras Magriñá, M. (2015), **Intervención con familias y atención a menores en riesgo social**, Altamar,

Bibliografía Complementaria

AAVV (2010), **Educación XXI**, UNED,

Alsinet, C. y Balsells, M.A.(2011), **Infancia y adolescencia en riesgo social**, Milenio,

Balsells, M.A.; Del Arco, I. y Miñambres,A. (2009), **La infancia en situación de riesgo social y sus familias**, Ed.París,

Barudy, J. (1998), **El dolor invisible de la infancia**, Paidós,

Barudy, J. y Dantagnan, M.(2007), **Los buenos tratos a la infancia**, Gedisa,

Barundy, J. y Marquebreucq, A.P. (2006), **Hijas e hijos de madres resilientes: traumas infantiles en situaciones extremas: violencia de género, guerra, genocidio, persecución y exilio**, Gedisa,

Benítez, M.T.; Languín, A. y Sánchez, M. (2000), **Programa de atención al niño en situación social de riesgo**, Díaz de Santos-Ayuntamiento de Madrid,

Bowlby, J. y Marquebreucq, A.P. (2006), **Una base segura: aplicaciones clínicas de una teoría del apego**, Paidós,

Brazelton, T. y Greenspan, S. (2005), **Las necesidades básicas de la infancia. Lo que cada niño o niña precisa para vivir, crecer y aprender**, Graó,

Calatayud, E. (2009), **La educación de los jóvenes: Una tarea social compartida**, Fundación Ecoem,

Cantón, J. y Cortés, M. (2003), **Guía para la evaluación del abuso sexual infantil**, Pirámide,

Cantón Duarte, J. y col. (2013)., **Violencia doméstica, divorcio y adaptación psicológica**, Pirámide,

Casado, J.; Díaz, J.A. y Martínez, C. (1997), **Niños maltratados**, Díaz de Santos,

Castillo, S. y Cabrerizo, J. (2011), **Evaluación de la intervención socioeducativa. Agentes, ámbitos y proyectos**, Pearson,

Colás, A. (2011), **Derecho penal de menores**, Tirant lo Blanch,

Cyrulnik, B. (2007), **Los patitos feos: la resiliencia, una infancia infeliz no determina la vida**, Gedisa,

Fernández, J.M.; Hamido, A. y Fernández, M. (2008), **El Educador Social de menores. Cuaderno de aprendizaje.**, Pirámide,

Fernández Millán, J.M. y Hamido Mohamed, A. (2011), **Educación social y atención a la infancia**, Pirámide,

Fryd, P. (coord.) (2011), **Acción socioeducativa con infancias y adolescencias. Miradas para su construcción**, UOC,

Galán Rodríguez, A. (2011), **La protección a la infancia: el desafío del Rey Salomón**, Eos,

García Barriocanal, C.; Imaña, A. y De la Herrán, A. (2007), **El Acogimiento Residencial como medida de protección al menor**, Defensor del menor en la Comunidad de Madrid,

García, N. y Noguerol, V. (2007), **Infancia maltratada. Manual de intervención**, Pirámide,

Gómez, E. (2002), **Guía para la atención al maltrato infantil: desde los servicios sociales**, Servicio de Publicaciones Universidad de Cantabria,

González, E. (coord.) (2001), **Menores en desamparo y conflicto social**, CCS,

Granados, P. y Mudarra, M.J. (2010), **Diagnóstico en Educación Social**, Sanz Torres,

López, F. (2010), **Necesidades en la infancia y en la adolescencia**, Pirámide,

Martín Hernández, J. (2005), **La intervención ante el maltrato infantil. Una revisión del sistema de protección**, Pirámide,

Martín, J. (2009), **Protección de menores. Una institución en crisis**, Pirámide,

Martínez García, C. (Coord) (2007), **Los sistemas de protección de menores en la España de las Autonomías. Situación de riesgo y desamparo de menores. Acogimiento familiar y acogimiento residencial**, Dykinson.,

Martínez, I. y Vázquez, A. (2006), **La resiliencia invisible: infancia, inclusión social y tutores de vida**, Gedisa,

Melendro, M. y Rodríguez, A.E. (2013), **Intervención con menores y jóvenes en dificultad social**, UNED,

Melendro, M. (2009), **El tránsito a la vida adulta de los jóvenes en dificultad social. Estrategias flexibles de intervención socioeducativa**, UNED,

Mondragón, J. y cols. (2004)., **Intervención con menores: acción socioeducativa**, Narcea,

Ochoterena, J. y Arruabarrena, M.I. (2001), **Manual de protección infantil**, Masson,

Quicios, M.P. (2013), **Infancia, adolescencia y juventud en dificultad social**, Mc Graw Hill,

Rodríguez, F.J. y Becedóniz, C. (Coords.) (2007), **El menor infractor. Posicionamiento y realidades**, Principado de Asturias,

Ruiz, M.V. y Martín, M.S. (2008), **Adolescentes en riesgo social. Prevención e intervención**, Comunidad de Madrid- Consejería de Familia y Asuntos Sociales,

Sáinz-Cantero, M.B. y Pardo, E. (2010), **Régimen jurídico de los centros de protección y reforma de menores**, Comares,

Sanmartín, J. (Coord.) (2008), **Violencia contra niños**, Ariel-Centro Reina Sofía para el estudio de la violencia,

Suárez, J.M. (1999), **Historia dos dereitos da infancia**, Xunta de Galicia,

Tarín, M. y Navarro, J.J. (2006), **Adolescentes en riesgo. Casos prácticos y estrategias de intervención socioeducativa**, CCS,

Urra, J. (2010), **Adolescentes en conflicto. 53 casos reales**, Psicología. Pirámide,

Vélez de Medrano, C. (2008), **Intervención educativa y orientadora para la inclusión social de menores en riesgo**, UNED,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Diagnóstico e análise de necesidades socioeducativas/O05G130V01303

Intervención socioeducativa para a inclusión social/O05G130V01405

Outros comentarios

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Mediación en conflitos e situacións de violencia				
Materia	Mediación en conflitos e situacións de violencia			
Código	O05G130V01502			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Isorna Folgar, Manuel			
Profesorado	Isorna Folgar, Manuel			
Correo-e	isorna.catoira@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Os termos "conflito" e "violencia" están estreitamente relacionados. O conflito é inherente á persoa humana e á sociedade: o individuo é un ser en conflito e non pode deixar de sê-lo. Non obstante, non sucede o mesmo coa violencia: a violencia non está na natureza humana; senón tan só o potencial para a violencia, pero as circunstancias condicionan a realización dese potencial (Galtung, 1997). O conflito non necesariamente ten que rematar en violencia física ou verbal. O fracaso na transformación do conflito é o que conduce á violencia. A complexidade da sociedade actual está a xerar novas formas de conflito e violencia tanto nos espazos públicos como nos privados. A través do desenvolvemento dos contidos desta asignatura tentamos debater sobre os diferentes contextos de relación e socialización das persoas, identificar conflitos e situacións de violencia nos ámbitos familiar, penal xuvenil e escolar, analizando as súas causas e as respostas producidas; presentando posibles estratexias de xestión e resolución dos conflitos desde unha perspectiva positiva e creativa.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Transmitir, promover e desenvolver a cultura
B2	Xerar redes sociais, contextos, procesos e recursos educativos e sociais
B3	Intervir como mediador social, cultural e educativo
B4	Coñecer, analizar e investigar os contextos sociais e educativos
B5	Deseñar, implementar e avaliar programas e proxectos socioeducativos
B6	Xestionar, dirixir, coordinar e organizar institucións e recursos socioeducativos
C1	Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, lexislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa
C2	Estar capacitado/a para o diagnóstico e a mediación na prevención e resolución de conflitos en condicións de desigualdade e crises en comunidades socioeducativas
C3	Asumir e orientarse segundo valores de igualdade e de cidadanía democrática, e capacitar para a prevención e a mediación en casos de violencia nas súas diferentes manifestacións (simbólica, de xénero, laboral, escolar, sexual, étnica...)
C6	Comprender a traxectoria da educación social e a configuración do seu campo e identidade profesional, a nivel comunitario, estatal, europeo e internacional
C7	Manexar con criterio métodos e estratexias de investigación cuantitativas e cualitativas, e aplicalas ás realidades socioeducativas
C9	Desenvolver programas e proxectos no contexto familiar e escolar
C10	Desenvolver programas e proxectos no ámbito da educación especializada (menores, necesidades educativas especiais, centros de saúde, condutas adictivas, institucións penitenciarias, e persoas e colectivos en risco de exclusión...)

C18	Ter capacidade para potenciar as relacións interpersoais, desenvolver habilidades de comunicación interpersoal, solidariedade e empatía
C22	Estar comprometido coa calidade de actuación e moverse de acordo cos principios deontolóxicos do/a educador/a social
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Planificación e organización
D3	Comunicación oral e escrita na/s lingua/s materna/s con apertura a outros códigos lingüísticos, en especial, as linguas cooficiais na comunidade galega
D4	Utilización das TIC no ámbito de estudo e contexto profesional
D5	Xestión da información
D6	Resolución de problemas e toma de decisións
D7	Dominio de metodoloxías e técnicas educativas, dinamizadoras de asesoramento e orientación
D8	Capacidade crítica e autocrítica
D9	Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos doutras áreas e en distintos contextos
D11	Habilidades interpersoais
D12	Compromiso ético
D13	Autonomía na aprendizaxe
D14	Adaptación a situacións novas
D15	Creatividade
D16	Liderado
D17	Iniciativa e espírito emprendedor
D19	Compromiso coa identidade, desenvolvemento e ética profesional

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Estar capacitado/a para o diagnóstico e a mediación na prevención e resolución de conflitos en condicións de desigualdade e crise en comunidades educativas	A1 A4 A5	B1 B5 B6	C1 C2 C18 C22	D1 D2 D3 D4 D6 D7 D11 D13 D17
Asumir e orientarse de acordo cos valores de igualdade e cidadanía democrática e capacitar para a prevención e mediación nos casos de violencia nas súas diferentes manifestacións (simbólica, de xénero, laboral, escolar, sexual, étnica...).	A2 A3	B1 B4	C3 C7	D5 D6 D7 D8 D11 D16 D19
Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos	A4 A5	B3 B5	C2 C7 C18	D1 D2 D5 D7 D11 D12 D16 D19
Asesorar e acompañar a persoas e grupos en procesos de desenvolvemento socioeducativo.	A1 A4	B2 B3 B6	C3 C6 C7	D1 D4 D6 D8 D11 D12 D14 D16
Posuír capacidade para potenciar as relacións interpersoais, desenvolver habilidades de relación interpersoal, solidariedade e empatía.	A2 A5	B2 B3 B4	C3 C6 C7 C18	D2 D3 D6 D8 D11 D12 D15 D16 D19

Asesorar na elaboración e aplicación de plans, programas, proxectos e actividades socioeducativas encamiñados á mediación	A1	B4	C1	D1
	A2	B5	C2	D2
		B6	C3	D3
			C6	D5
			C9	D7
			C10	D8
			C18	D9

Contidos

Tema

II. Técnicas e programas de Mediación e resolución de conflitos. Programas de actuación para a prevención e a erradicación da violencia para o/a Educador/a Social.	2. A Mediación: principios básicos 2.1. Aplicación da mediación na xestión e resolución de conflitos 2.2. Técnicas de comunicación e modelos da mediación 2.3. O papel do/a educador/a Social como mediador/a
I. Marco teórico e conceptual da violencia. Tipos de violencia: violencia de xénero, sexual, escolar e laboral. Colectivos. Ciclos da violencia: fases. Epidemioloxía.	1. O conflito e a violencia 1.1. Análise do conflito e a violencia na sociedade actual 1.2. Teorías explicativas da agresividade e a violencia 1.3. Ciclos e fases da violencia 2. Aplicación da Mediación: ámbito escolar 2.1. Aproximación conceptual ao fenómeno do maltrato entre escolares 2.2. Situación nacional e internacional do maltrato entre escolares 2.3. Factores identificativos no estudio do maltrato entre escolares 3. Aplicación da Mediación: ámbito social e de parella 3.1. Conflitos nas relacións sociais 3.2. Conflitos no ámbito familiar e/ou de parella 3.3. A violencia de xénero: causas e manifestacións 4. Aplicación da Mediación: ámbito laboral 4.1. O conflito na empresa: o acoso laboral 4.2. Situación nacional e internacional do acoso laboral. 4.3. Mediación comunitaria e intercultural

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	6	0	6
Traballo tutelado	5	77	82
Presentación	8	28	36
Lección maxistral	22	0	22
Actividades introdutorias	2	0	2
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	Exercicios ou actividades que os/as estudantes desenvolven na aula baixo as directrices e supervisión do profesor/a. O seu desenvolvemento pode estar vinculado con actividades autónomas do/a estudante.
Traballo tutelado	Os/as estudantes en grupo, ou ben individualmente, elaboran un traballo practico: documento e/ou investigación sobre a temática da materia. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma dos/as estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción, etc.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dos resultados do traballo tutelado. Levárase a cabo en grupo ou de xeito individual.
Lección maxistral	Exposición por parte do/a profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado (detección de coñecementos previos, motivacións...), así como a presentar a materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Levarase a cabo as actividades de aula a través dunha metodoloxía participativa e aberta no que se prestará por parte da/s docentes unha atención individualizada.

Traballo tutelado	Os traballos tutelados a desenvolver fora da aula levaráanse a cabo baixo a tutela e supervisión da/s docentes da materia, dedicarase un tempo específico de tutoría grupal nas horas prácticas da materia sin que eso sexa impedimento para atender as dúbidas ou cuestións requiridas no despacho da/s docentes en horario de tutorías.
Presentación	Durante as presentación/exposicións na aula dos traballos tutelados as/os estudantes recibirán o asesoramento e o feedback oportuno sobre as súas intervencións.
Lección maxistral	Durante as sesións maxistrais se resolverán todas as dúbidas ou cuestións que xurdan sobre o tema abordado, tanto na aula durante a presentación do tema como no despacho da profesora no horario de tutorías.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Traballo tutelado	Os/as estudantes presentan o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia e/ou investigación. - Levarase a cabo en grupo, de forma escrita ou dixital.	35	A2 A5	B1 B2 B3	C2 C3 C7 C9 C10	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D11 D13 D14 D15 D17
Traballo tutelado	As experiencias, proxectos, tarefas e traballos realizados durante o proceso de formación na aula.	25	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6	C1 C2 C3 C9 C22	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D11 D12 D14 D15 D16 D17 D19
Exame de preguntas obxectivas	Realizarase unha proba para a avaliación das competencias adquiridas que inclúe preguntas pechadas con tres ou catro alternativas de resposta. Os/as alumnos/as seleccionarán unha resposta entre as posibilidades. As respostas erradas puntuarán negativamente (2 mal restarán 1 ben).	40	A1 A2 A3 A4 A5	B1	C1 C2 C3 C6 C7	D1 D3 D6 D15

Outros comentarios sobre a Avaliación

ALUMNADO PRESENCIAL: Para superar a materia EN PRIMERA CONVOTORIA é necesario superar todas as probas (3 probas descritas anteriormente).

ALUMNADO NON PRESENCIAL: Para superar a materia deberá porse en contacto co/a profesor/a da matrería ao inicio do curso escolar. Avaliarase en torno a dous eixes: PROBA ESCRITA: Realizarase unha proba para a avaliación das competencias adquiridas que inclúe preguntas pechadas con tres ou catro alternativas de resposta. Os/as alumnos/as seleccionarán unha resposta entre as posibilidades. As respostas erradas puntuarán negativamente (2 mal restarán 1 ben). TRABALLO TUTELADO: trátase da aplicación dun programa de intervención en mediación (laboral, escolar ou familiar) ou unha proposta de prevención. O examen puntuará o 60 % da nota e o traballo tutelado o 40 %. Para superar a materia alumnado presencial ou non presencial en SEGUNDA CONVOCATORIA (Xullo): o alumnado que aprobe algunha das partes ou probas da materia en primeira convocatoria (Xuño) se lle conservará a cualificación ata a segunda convocatoria (xullo). As probas non aprobadas serán avaliadas na mesma convocatoria. Para superara materia é necesario superar todas as probas.

En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo social, esta guía poderá ser adaptada para atender ás necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE

(PAT)

DESPACHO DO PROFESOR: SEGUNDO PABILLON "OLGA GALLEGO" PRIMEIRO ANDAR DESPACHO NUMERO 11.

Data de entrega de traballos: acodarse co profesorado da materia

Datas de examen: consultar páxina web Facultade <http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>

Bibliografía. Fontes de información**Bibliografía Básica****Bibliografía Complementaria**

Recomendacións**Materias que continúan o temario**

Sexualidade e saúde/O05G130V01912

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Intervención en saúde e educación social/O05G130V01902

Sexualidade e saúde/O05G130V01912

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Habilidades sociais en educación social/O05G130V01404

Intervención en saúde e educación social/O05G130V01902

Outros comentarios

Esta materia forma parte do Proxecto de innovación docente da Facultade de Educación e Traballo social".

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Programas de animación sociocultural				
Materia	Programas de animación sociocultural			
Código	O05G130V01503			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento				
Coordinador/a	Dapia Conde, María Dolores			
Profesorado	Dapia Conde, María Dolores Nogueiras Mascareñas, Luís Miguel			
Correo-e	ddapia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Despois de varios anos a animación sociocultural impúxose como unha necesidade. De ser considerada como algo marxinal, estase pasando a súa institucionalización. Con esto potenciase unha nova modalidade pedagóxica, un novo modelo de intervención que vai perfilando os sus fins, obxetivos, método, programas e conformando un novo tipo de educador/a, o/a [animador sociocultural]. A materia [Programas de animación sociocultural] configúrase como unha materia clave para a formación dos alumnos e alumnas de Educación Social polas aportacións teóricas e prácticas da mesma a un dos seus ámbitos de actuación, tanto no que se refire a súa cualificación xeral como no que alude a unha capacitación máis específica. Constitúe a formación específica para introducir aos estudantes na profesión de animador/a sociocultural, e asimesmo constitúe un dos perfiles recollidos no Libro Blanco. Título de grado en pedagogía e educación social: Animador y gestor socio-cultural, proposta elaborada por unha rede de universidades españolas para a adaptar a titulación de Educación Social ao Espacio Europeo de Educación Superior. [O animador sociocultural é aquela persoa que, utilizando unha tecnoloxía social baseada nunha pedagogía participativa, facilita o acceso a unha vida máis activa con maior participación e comunicación coa colectividade da que se forma parte, potenciando, en consecuencia, a autonomía persoal e grupal, a relación interactiva con outras persoas, a integración nun entorno sociocultural e a correspondente capacidade para transformar ese contexto]. A materia adecúase ao perfil profesional e académico da titulación nos seguintes aspectos: (a) Na aproximación teórica ó estudio da Animación Sociocultural: concepto, caracterización, ámbitos, formación, profesionalización,... (b) Na aposta básica por capacitar aos estudantes para o deseño de programas de animación sociocultural adaptados aos distintos contextos de intervención atendendo a medios, destinatarios,...			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
Resultados previstos na materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Contidos	
Tema	
1. Conceptualización e caracterización da animación sociocultural (ASC).	Conceptos afines. Análise de distintas definicións de ASC. Cara unha definición de ASC.Características e obxectivos.
2. Animación sociocultural e educación social	A ASC, ámbito da educación social.
3. Perspectiva histórica e comparada da ASC. Panorámica: ámbitos.	Xénese e evolución da Animación Sociocultural. A ASC en distintos países. Ámbitos da ASC: Taxonomización e análise.
4. Bases antropolóxicas, sociolóxicas e psicolóxicas da ASC.	Bases antropolóxicas. Bases sociolóxicas. Bases psicolóxicas.
5. Desenvolvemento comunitario.	Concepto. Obxectivos. Rasgos. Campos de intervención. Educación social e desenvolvemento comunitario.
6. Os animadores/as socioculturais: formación e profesionalización.	Variables que inciden no proceso de profesionalización. Modelos e propostas formativas no ámbito da ASC. Regulación do mercado de traballo.
7. A investigación en ASC.	Modelos de investigación. Aplicacións no ámbito da ASC. A investigación-acción, un modelo axeitado para a ASC.

Temario de prácticas

P1. A planificación dos procesos socioculturais. Propostas metodolóxicas.

P2. Análise da realidade. Momentos e técnicas.

P3. Obxectivos. Concepto, formulación e tipos.

P4. A organización de recursos. Orzamentos e sistemas de financiamento.

P5. Análisis de distintas subvenciones.

P6. A avaliación. Enfoques, modelos e tipos. Cara a unha proposta comprensiva.

- Diferencia plan, programa e proxecto.
- Apartados a ter en conta no diseño dun proxecto.
- Fases e metodoloxía da análise da realidade. Importancia.
- Formulación de obxectivos.
- Recursos. Tipoloxía. Elaboración dun presuposto.
- Proposta avaliativa.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	1	3
Lección maxistral	17	8	25
Resolución de problemas	30	0	30
Traballo tutelado	10	45	55
Exame de preguntas obxectivas	1	26	27
Traballo	0	10	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	- Avaliación dos coñecementos previos do alumnado. - Presentación xeral da materia e a súa organización. - Orientacións acerca da bibliografía. - Orientacións dos traballos requiridos.
Lección maxistral	- Exposicións por parte dos docentes dos temas da materia. - Presentación de materiais básicos.
Resolución de problemas	Realización de actividades na aula propostas polos docentes
Traballo tutelado	Neste apartado faremos referencia especificamente as orientacións para o alumnado dos traballos obrigatorios esixidos para superar a materia. Como actividades obrigatorias, exíselles aos estudantes dous traballos. O primeiro, que ten un peso importante na nota consiste na elaboración dun programa de animación sociocultural, adaptado a unha realidade específica (previo análise da mesma) e de libre elección por cada estudante (non se permite elixir a mesma realidade), cunha duración mínima de 4 meses. Pode facerse individualmente (obrigatorio para os non asistentes) ou en parellas, que logo farán unha exposición do mesmo, donde a profesora preguntará a calquera dos compoñentes do grupo. Este traballo consiste na aplicación do estudado nas clases prácticas. Data de entrega: 1 de decembro. O segundo traballo, de menor adicación, é de carácter grupal e facilita a profundización por parte dos estudantes nun ámbito da animación sociocultural, elixido según preferencias. Tras a selección pídese que realicen un estudo teórico-práctico do mesmo, que posteriormente será presentado na clase, para finalizar o tema 3. Data de entrega: 30 de setembro. Por último, un terceiro traballo de carácter optativo e individual, consiste na lectura e análise dun libro relacionado cun dos ámbitos da animación sociocultural. Data de entrega: 15 de novembro. A realización destes traballos implica: - Busca e consulta de fontes bibliográficas e documentais - Lectura e análise dos documentos teóricos que fundamentan o mesmo. - Diseño, e aplicación de instrumentos para a recollida de datos, así como análise dos mesmos (parte práctica) - Elaboración do informe final (para a súa entrega) - Exposición oral dos traballos realizados en pequenos grupos para o grupo-clase.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Tras as exposicións dos contidos fundamentais da materia, darase resposta ás dúbidas e/ou aclaracións de forma individualizada ou en pequenos grupos.

Traballo tutelado	Atención personalizada en relación á elaboración dos distintos apartados do proxecto de ASC.
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Aclaración de dúbidas antes da realización da proba e revisión personalizada do resultado da proba.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas	Participación e seguimento das clases teóricas e prácticas. Criterios de avaliación: a) Realización de actividades propostas. b) Elaboración e exposición do traballo grupal dos ámbitos da ASC.	15	
Traballo tutelado	Obrigatorio para todos os/as alumnos. Valorarase o proxecto de ASC (descrito na parte metodolóxica) atendendo aos seguintes criterios: - Adecuación ao ámbito da ASC. - Coherencia interna. - Inclusión de todos os apartados. - Adecuación a unha realidade, libremente elexida.	40	
Exame de preguntas obxectivas	Obrigatorio para todos os/as alumnos. - Proba obxectiva con opcións de resposta. - Na puntuación final teranse en conta acertos e erros.	40	
Traballo	- Lectura e análise dun libro relacionado cun dos ámbitos da animación sociocultural. - Libro-forum (se procede)	5	

Outros comentarios sobre a Avaliación

CRITERIO XERAL: Para facer media é imprescindible haber aprobado o examen (proba obxectiva) e o proxecto de ASC.

AVALIACIÓN CONTINUA

O alumnado que se acolla a modalidade de **avaliación continua** debe ter unha asistencia do 80%. A avaliación continua segue os criterios da guía docente.

AVALIACIÓN GLOBAL

O alumnado que non cumpra o criterio da asistencia (80%) ten que ir a **avaliación global**, modalidade de aplicación para os/as **non asistentes**. Para a súa avaliación empregaranse os mesmos criterios que para os estudantes asistentes, coa única diferenza de que se elimina o criterio traballos de aula, quedando a ponderación do seguinte xeito: o traballo tutelado individual (40%), a realización dunha proba escrita (40%) e o traballo dun dos ámbitos da animación sociocultural, no que se inclúe a lectura dun libro e unha aproximación á realidade profesional (20%).

As actividades non superadas na 1ª convocatoria poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo, manténdose as puntuacións nas probas/actividades superadas, nese curso académico.

DATA EXAMES: A sinalada e aprobada como data oficial pola Facultade. As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade no espazo "datos exames".

En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo Social, esta guía poderá ser adaptada para atender ás necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Cembranos, F.; Hernández, D. e Bustelo, M., **La animación sociocultural: Una propuesta metodológica.**, Editorial Popular, 1994

Miguel Badesa, S. de, **Perfil del animador sociocultural.**, Narcea, 1995

Trilla, J. (coord.), **Animación sociocultural.**, Ariel, 1997

Roselló, D., **Diseño y evaluación de proyectos culturales.**, Ariel, 2004

NOGUEIRAS MASCAREÑAS, M., **Teoría y práctica del desarrollo comunitario. Análisis de un modelo.**, Popular, 1996

DAPIA, M., **La animación sociocultural, un ámbito transversal a otros ámbitos de la educación social.**, 58, 2014

Bibliografía Complementaria

Outros comentarios

Esta guía explicita as lineas de actuación que se van a seguir co alumnado da materia, entendida con certa flexibilidade; polo tanto, pode estar suxeita a algúns reaxustes puntuais.

Esta materia enmarcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Iniciación na práctica profesional				
Materia	Iniciación na práctica profesional			
Código	005G130V01601			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Fernández Simo, Jesús Deibe			
Profesorado	Fernández Simo, Jesús Deibe Ferreiro González, María Isabel Pérez Enríquez, María Esther			
Correo-e	jesfernandez@uvigo.gal			
Web				
Descrición xeral	Materia básica para iniciar ao alumnado nas funcións e competencias da profesión , así como o código deontolóxico polo que rexirse.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
B1	Transmitir, promover e desenvolver a cultura
B2	Xerar redes sociais, contextos, procesos e recursos educativos e sociais
B3	Intervir como mediador social, cultural e educativo
B4	Coñecer, analizar e investigar os contextos sociais e educativos
B5	Deseñar, implementar e avaliar programas e proxectos socioeducativos
B6	Xestionar, dirixir, coordinar e organizar institucións e recursos socioeducativos
C2	Estar capacitado/a para o diagnóstico e a mediación na prevención e resolución de conflitos en condicións de desigualdade e crises en comunidades socioeducativas
C6	Comprender a traxectoria da educación social e a configuración do seu campo e identidade profesional, a nivel comunitario, estatal, europeo e internacional
C7	Manexar con criterio métodos e estratexias de investigación cuantitativas e cualitativas, e aplicalas ás realidades socioeducativas
C9	Desenvolver programas e proxectos no contexto familiar e escolar
C12	Deseñar, aplicar e avaliar programas e estratexias de intervención socioeducativa no ámbito do desenvolvemento comunitario e cooperación ao desenvolvemento
C19	Administrar, coordinar e supervisar entidades, equipamentos e grupos, en función de diferentes contextos e necesidades
C22	Estar comprometido coa calidade de actuación e moverse de acordo cos principios deontolóxicos do/a educador/a social
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Planificación e organización
D5	Xestión da información
D8	Capacidade crítica e autocrítica
D9	Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos doutras áreas e en distintos contextos
D16	Liderado
D19	Compromiso coa identidade, desenvolvemento e ética profesional
D20	Orientación á calidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao exercicio profesional da educación social.	A2

Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes en algún ámbito profesional da educación social	A3
Que os estudantes sexan capaces de comunicarse co colectivo profesional da educación social e co colectivo de usuarios	A4
Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para realizar masters do ámbito social e investigacións socioeducativas	A4
Que os estudantes aprendan a Transmitir, promover e desenvolver a cultura a nivel individual e comunitario	B1
Que os estudantes aprendan a Xerar redes sociais, contextos, procesos e recursos educativos e sociais	B2
Que os estudantes aprendan a mediar en situacións socioeducativas	B3
Que os estudantes sexan capaces de diagnosticar a realidade socioeducativa na que interveñen. educativos	B4
Que os estudantes reciban formación para planificar e avaliar as realidades socioeducativas que se encontran na práctica.	B5
que os estudantes adquiren capacidade de Xestionar, centros e recursos socioeducativos	B6
Que os estudantes sexan capaces de diagnosticar e resolver conflitos na realidade socioeducativa	C2
Que os estudantes sexan conscientes da traxectoria da profesión de educación social na historia recente.	C6
Que aprendan a deseñar e levar a cabo proxectos de investigación sobre a realidade socioeducativa	C7
Que os estudantes poidan Desenvolver programas e proxectos no contexto familiar e escolar	C9
Que os estudantes aprendan a Deseñar, aplicar e avaliar programas e estratexias de intervención socioeducativa	C12
Que o estudiantado sexa capaz de dirixir entidades e proxectos socioeducativos	C19
Que o estudiantado coñeza os requirimentos éticos da intervención socioeducativa e adquiera hábitos de actuación acordes co código deontolóxico	C22
Que o estudiantado adquire a Capacidade de análise e síntese, e de Planificación e organización da realidade socioeducativa	D1 D2
Que o estudiantado adquire a capacidade de Xestionar a información, con sentido crítico e autocrítico	D5 D8
Que o estudiantado adquire habilidades de liderazgo, compatible co traballo en equipo interdisciplinar e interprofesional	D9 D16
Que estudiantado asuma a identidade, e a ética profesional da educación social	D19
Que o estudiantado realice o seu labor de intervención con criterios de calidade.	D20

Contidos

Tema	
Políticas sociais e institucionais en educación social.	(*)
Formación e profesionalización na práctica profesional da educación social.	(*)
Funcións do/a educador/a social.	(*)
Código deontolóxico do educador/a social	(*)
Discusión de programas existentes nos diversos campos de intervención.	(*)
Traballo en grupos e equipos multidisciplinares no ámbito da educación social e profesións afíns	(*)
Elaboración de proxectos de investigación-acción coa participación do profesor/a de prácticas, o profesional dunha institución, colegas en proceso de realización do prácticum e colegas do grupo clase	(*)

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	7	13	20
Seminario	3	9	12
Debate	5	5	10
Actividades introdutorias	4	0	4
Presentación	5	21	26
Saídas de estudo	7	14	21
Aprendizaxe colaborativa	7	23	30
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	0	2
Estudo de casos	5	3	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Debate	Charla aberta entre un grupo de estudantes. Pode centrarse nun tema dos contidos da materia, na análise dun caso, no resultado dun proxecto, exercicio ou problema desenvolvido previamente nunha sesión maxistral...
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Saídas de estudo	Desenvólvense en espazos non académicos exteriores. Entre elas pódense citar prácticas de campo, visitas a eventos, centros de investigación, empresas, institucións... de interese académico-profesional para o alumno.
Aprendizaxe colaborativa	Desenvólvese en pequenos grupos mixtos e heteroxéneos onde o alumnado traballa de forma coordinada entre si para desenvolver tarefas académicas e afondar na súa propia aprendizaxe.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Presentación	O alumnado será tutorizado na preparación das presentacións en clase dos traballos realizados
Aprendizaxe colaborativa	

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	Debate con persoas expertas convidadas. Realizarase unha presentación e reflexión persoal escrita sobre os temas abordados	30	B4 C6 D8 C22 D9
Debate	Discusión en grupo de temas de actualidade vencellados coa materia. Reflexión persoal escrita sobre os temas tratados na aula e o material dispoñible	20	A4 B1 D1 D5 D20
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	10	A2 B3 C7 D19 B5 C9 B6 C19
Exame de preguntas de desenvolvemento	proba escrita sobre temas previamente indicados.	40	A3 B2 C6 D2 C7 C9

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado non asistente con regularidade, ás distintas actividades, terá unha avaliación da proba sobre 40% e presentará dous traballos escritos:

- Análise de bibliografía actualizada sobre un tema a escoller entre os ámbitos da educación social que se deberá acordar en tutoría previa co docente (30%).

- Traballo de reflexión e análise crítico dos textos a disposición no MOOVI da materia que se acorden en tutoría de entre os que se detallan na bibliografía (30%).

A bibliografía de referencia será a seguinte:

ASEDES (2007): Código deontolóxico del educador y la educadora social. ASEDES: CEESG.

Biurrun-Moreno, C. e Martín-Cuadrado, A. (2022). El prácticum de educación social. Un estudio de la literatura. Revista Practicum, 7(2), 92-126. <https://doi.org/10.24310/RevPracticumrep.v7i2.15537>

Caballo, B., Candia, F. e Iglesias, L. (1999): Virtualidades y limitaciones del practicum en Pedagogía y Educación Social. En

- F. Esteban y R. Calvo (coords), El practicum en la formación de educadores sociales (pp-51-59). Universidad de Burgos.
- Cánovas, D. F. e Filgueira, A. (2007). Cara un modelo integral e integrado de servizos persoais á comunidade (ponencia). 2ª Escola de Primavera do CEESG, Santiago de Compostela, Galiza.
- Corbal, A. (2007, 17 a 18 de setembro). CDR o Viso (Lodoselo). II Congreso Iberoamericano e XXI Seminario Interuniversitario de Pedagogía Social, Allariz, Galiza.
- Fernández-Simo, D. e Cid, X.M. (2017). Repensar la calidad en el proceso de acompañamiento socioeducativo con infancia y adolescencia en protección. Retos pendientes desde la Educación Social. RES, Revista de Educación Social, 25, 284-300.
- Fernández-Simo, D. e Cid, X.M. (2020). Adolescencias invisibles. A educación social nos camiños do empoderamento. Andavira.
- Fullana, J., Planas, A., Soler, P., Tesouro, M. y Pallisera, M. (2011): La formación continua de los profesionales de la acción socioeducativa: un estudio de necesidades. Bordón. Revista de Pedagogía, 63 (4), 29-42.
- Melendro, M., De-Juanas, A. y Rodríguez, A. E. (2017). Déficits de la intervención socioeducativa con familias de adolescentes en riesgo de exclusión. Bordón. Revista de Pedagogía, 69(1), 123-138. doi: <https://doi.org/10.13042/Bordon.2016.48596>
- Pantoja, L. (2011). Deontología y código deontológico del educador social. Pedagogía Social. Revista Interuniversitaria, 19, 65-79.
- Puig Santulària, X. y Fernández de Sanmamed, A. (2018), Profesión necesaria para una escuela inclusiva. En Cid, X. M e outros/as (Coord.), Educación social e escola. Balance dunha década (pp. 17-50). CEESG/Nova Escola Galega
- Vilar, J., y Riberas, G. (2017). Tipos de conflicto ético y formas de gestionarlos en la educación social y el trabajo social. Retos en las políticas de formación. Archivos Analíticos de Políticas Educativas, 25(52). <http://dx.doi.org/10.14507/epaa.25.2651>
- Sanchez-Valverde, C. (2011, outubro) Prácticas de evaluación e informe en Educación Social, o cómo hacer visible lo cotidiano (ponencia). Escola de Outono do CEESG: Avaluación e informe en Educación Social. Santiago de Compostela (Galiza)
- Santibañez, R. (1999): El seguimiento en el practicum de Educación Social. En F. Esteban y R. Calvo (coords), El practicum en la formación de educadores sociales (pp.189-200). Universidad de Burgos.
- Vilar, J. (1999): Las instituciones del practicum como agentes formadores de profesionales reflexivos. En F. Esteban y R. Calvo (coords), El practicum en la formación de educadores sociales (pp.397-405). Universidad de Burgos.
- Riberas, G. y Vilar, J (2014): La praxis reflexiva: un reto para la educación social. Edetania 45, 129-142.
- O alumnado que non complete todos os obxectivos na convocatoria de maio, poderá ampliar a súa actividade para a convocatoria de xullo, sen ter que repetir aquelas que foran avaliadas positivamente.
- En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo social, esta guía poderá ser adaptada para atender ás necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT).
- Horarios, Exames e revisión:
- Os que se publiquen polas vías habituais da Facultade de Educación e Traballo Social.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- ANECA, **Libro Blanco. Títulos de Grado de pedagogía y educación social**, ANECA,
- ASEDES, **Código deontológico del educador y la educadora social.**, ASEDES,
- CID, A.; MURADÁS, M.; ZABALZA, M.A.; SANMAMED, M.; RAPOSO RIVAS, M.; IGLESIAS, M.L.(coords);, **Buenas prácticas en el practicum. IX Symposium Internacional sobre el Practicum y las Prácticas en Empresas en la Formación Universitaria.**, Santiago de Compostela: Imprenta universitaria.,
- Cabrerizo, J. e outros, **El practicum en los grados de Pedagogía, de Magisterio y de Educación Social**, Pearson,
- ESTEBAN, F. e CALVO, R (coords), **El practicum en la formación de educadores sociales.**, Burgos: Universidad de Burgos.,
- ROMANS, M; PETRUS, A. e TRILLA, J., **De profesión: educador/a social.**, Barcelona: Paidós.,
- Fullana e outros, **La formación continua de los profesionales de la acción socioeducativa: un estudio de necesidades**, Bordón, 63 (4), paxs 29-42,
-

Montserrat, C.; Melendro, M., **¿QUÉ HABILIDADES Y COMPETENCIAS SE VALORAN DE LOS PROFESIONALES QUE TRABAJAN CON ADOLESCENCIA EN RIESGO DE EXCLUSIÓN SOCIAL? ANÁLISIS DESDE LA ACCIÓN SOCIOEDUCATIVA**, Educación XX1, 20(2), 113-135,

García Molina; Sáez Carreras, **INVESTIGADORES, DOCENTES Y EDUCADORES FRENTE A LA EXCLUSIÓN SOCIAL: PARADOJAS Y APUESTAS**, Educación XX1, 20(2), 95-112,

Bibliografía Complementaria

AMOROS, M. e outros, **El Practicum de la Diplomatura de Educación social.**, Barcelona: Universitat de Barcelona,

ASEDES, **V Congreso Estatal del Educador Social, "La Profesionalización. Recorridos y Retratos de una Profesión"**, ASEDES ASEDES. Toledo, septiembre de 2007.,

Borrel, N. e Benedito, V., **Las prácticas en la profesionalización del Pedagogo**, Barcelona: Promociones y Publicaciones Universitarias,

Caballo, B. e Fraguera, R. (coords), **A investigación-acción participativa no quefacer municipal**, A Coruña: Deputación Provincial,

García, F., **La intervención en Trabajo Social: supuestos prácticos**, Málaga: Colegio Profesional,

González, M. N. e outros, **II Jornadas Desarrollo profesional y practicum en la Universidad**, Bilbao: Universidad del País Vasco,

Gonçalves, D., **Complexidade e identidade docente. A supervisão pedagógica e o portfolio reflexivo como estratégias de formação nas práticas educativas do futuro professor**, Ourense. Universidade de Vigo,

Marhuenda, F., **Aprender de las prácticas**, Universidad de Valencia,

Martín, A., **El practicum en Educación Social**, Universidad de las Palmas de Gran Canaria,

Medina, A. e outros, **La formación práctica del educador social, el pedagogo y el psicopedagogo**, Madrid: UNED,

Olivares, Mª A., **E proyecto profesional. Un instrumento relevante en la transición a la vida activa del universitario. Pedagogía Social. Revista Interuniversitaria, nº 9 (segunda época)**, Universidad de Murcia,

RIERA, J., **Concepto, formación y profesionalización de: el educador social, el trabajador social y el pedagogo social.**, Valencia: Nau Llibres.,

SÁEZ, J., **Pedagogía Social. Historia, profesión y competencias**, Madrid: Pearson.,

Manota; Melendro, **Clima de aula y buenas prácticas docentes con adolescentes vulnerables: más allá de los contenidos académicos.**, Contextos educativos, 19, 55-74,

Ventura, J., **El practicum en los estudios pedagógicos y la inserción laboral**, Universitat de Barcelona,

ZABALZA, M.A.; IGLESIAS, M.L.; CID, A.; RAPOSO, M. (coords), **Desarrollo de competencias personales y profesionales en el Practicum. VI Symposium Internacional sobre el Practicum y las Prácticas en Empresas en la Formación Universitaria.**, CD-ROM. Servicio de Publicaciones de la Universidad de Santiago de Compostela. Disponible en <http://>,

Xavier Úcar, **Los profesionales de lo socioeducativo como investigadores: La creación de conocimiento**, Educación Social. Revista de Intervención Socioeducativa, 62, p. 11,

Sierra Nieto, **Rol y funciones de los educadores y las educadoras sociales en los centros educativos andaluces. Análisis y reflexiones**, Revista Complutense de Educación, 28(2): 479-495,

Biurrun-Moreno, C. e Martín-Cuadrado, A., **El prácticum de educación social. Un estudio de la literatura.**, <https://doi.org/10.24310/RevPracticumrep.v7i2.15537>, Revista Practicum, 7(2), 92-126., 2022

Cid, Xosé Manuel e outros/as, **Educación social e escola. Balance dunha década.**, Nova Escola Galega, 2018

Fernández Simo; Cid Fernández, **Adolescencias invisibles**, Santiago, Andavira, 2020

Alejandro Martínez-Pérez y Fernando Lezcano-Barbero, **SATISFACCIÓN PROFESIONAL DE LOS EDUCADORES SOCIALES: FACTORES DE INFLUENCIA**, Bordón, 72 (2), 2020, 99-118,

MELENDRO ESTEFANÍA y otros, **DÉFICITS EN LA INTERVENCIÓN SOCIOEDUCATIVA CON FAMILIAS DE ADOLESCENTES EN RIESGO DE EXCLUSIÓN**, Bordón, 69 (1), 2017, 123-138.,

Martín-Cuadrado, A.M. e González, R., **Los orígenes del profesional de la Educación Social en el ámbito educativo**, Octaedro, 33-50, 2022

Rodríguez Corbal, **CDR O Viso: El empeño de convertir la recuperación de la identidad en factor de desarrollo**, En Congreso Pedagogía Social, 2007

Vilar, J. & Riberas, G., **Tipos de Conflicto Ético y Formas de Gestionarlos en la Educación Social y el Trabajo Social. Retos en las Políticas de Formación**, Archivos Analíticos de Políticas Educativas, 25(52),

Riberas Bargalló Gisela Vilar Martín Jesús, **La praxis reflexiva: un reto para la educación social.**, Edetania 45, 129-142, 2014

Sanchez-Valverde, C., **Prácticas de evaluación e informe en Educación Social, o cómo hacer visible lo cotidiano**, Santiago de Compostela (Libro en FAITIC [Actas e informes]). Pp 20-44, en CEESG: Avaluación e informe en Educación Social, (2011)

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas externas: Practicum I/O05G130V01602

Educación social nos servizos sociais/O05G130V01910

Intervención socioeducativa no ámbito familiar/O05G130V01703

Prácticas externas: Practicum II/O05G130V01801

Programas de educación social na terceira idade/O05G130V01911

Traballo de Fin de Grao/O05G130V01991

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Educación intercultural e para a paz/O05G130V01907

Outros comentarios

O traballo será durante o ano acumulativo, tanto para asistentes como para non asistentes, polo que a parte da materia superada en xuño, pódese seguir traballando para xullo, conservando as competencias xa adquiridas.

Recoméndase que o alumnado non presencial solicite tutoría para planificar a materia.

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS)

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas externas: Practicum I				
Materia	Prácticas externas: Practicum I			
Código	005G130V01602			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	12	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Cid Fernández, Xosé Manuel Fernández Simo, Jesús Deibe			
Profesorado	Cid Fernández, Xosé Manuel Dapia Conde, María Dolores Failde Garrido, José María Fernández Simo, Jesús Deibe González Fernández, Antonio Isorna Folgar, Manuel Martínez Román, Rosana Ricoy Lorenzo, María Carmen Rodríguez Castro, Yolanda			
Correo-e	xcid@uvigo.es jesfernandez@uvigo.gal			
Web	http://https://www.facebook.com/PT1loureense?ref=tn_tnmn			
Descrición xeral	Partimos da premisa de que o desenvolvemento integral da persona pasa por recoñecer a importancia e o valor da educación afectivo-sexual, que debe ser contemplada como un dereito do individuo de recibir unha educación integral, e dentro dun eixe coeducativo no que se prime o traballo de valores igualitarios de corresponsabilidade e respecto. Xa que a sexualidade, como dimensión fundamental da persoa, discorre inseparable da nosa realidade e identidade persoal, e o mesmo tempo dende a súa dimensión interpersoal-relacional permítenos aproximarnos conxuntamente a afectividade e a súa manifestación.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Transmitir, promover e desenvolver a cultura
B2	Xerar redes sociais, contextos, procesos e recursos educativos e sociais
B3	Intervir como mediador social, cultural e educativo
B4	Coñecer, analizar e investigar os contextos sociais e educativos
B5	Deseñar, implementar e avaliar programas e proxectos socioeducativos
B6	Xestionar, dirixir, coordinar e organizar institucións e recursos socioeducativos
C1	Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, lexislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa
C2	Estar capacitado/a para o diagnóstico e a mediación na prevención e resolución de conflitos en condicións de desigualdade e crises en comunidades socioeducativas
C5	Coñecer os fundamentos do deseño e uso dos medios, recursos e estratexias para a intervención socioeducativa e incorporalos nos diferentes ámbitos de acción socioeducativa
C6	Comprender a traxectoria da educación social e a configuración do seu campo e identidade profesional, a nivel comunitario, estatal, europeo e internacional
C7	Manexar con criterio métodos e estratexias de investigación cuantitativas e cualitativas, e aplicalas ás realidades socioeducativas
C9	Desenvolver programas e proxectos no contexto familiar e escolar

C12	Deseñar, aplicar e avaliar programas e estratexias de intervención socioeducativa no ámbito do desenvolvemento comunitario e cooperación ao desenvolvemento
C19	Administrar, coordinar e supervisar entidades, equipamentos e grupos, en función de diferentes contextos e necesidades
D2	Planificación e organización
D5	Xestión da información
D8	Capacidade crítica e autocrítica
D9	Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos doutras áreas e en distintos contextos
D10	Recoñecemento e respecto de a diversidade e multiculturalidade
D13	Autonomía na aprendizaxe
D16	Liderado
D19	Compromiso coa identidade, desenvolvemento e ética profesional
D20	Orientación á calidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Organizar e administrar proxectos e servizos culturais, ambientais, de lecer e tempo libre	A1 A2 A3	B2 B4 B5 B6	C1 C6 C9 C19	D2 D5 D10 D13 D19 D20
Deseñar, aplicar e avaliar programas e estratexias de intervención socioeducativa no ámbito do desenvolvemento comunitario e cooperación ao desenvolvemento	A1 A2 A3 A4	B1 B2 B5 B6	C2 C5 C7 C9 C12 C19	D2 D16 D20
Deseñar, aplicar e avaliar programas para a inserción social e laboral	A2 A3 A5	B2 B3 B5 B6	C2 C9 C12 C19	D2 D16 D20
Elaborar e interpretar informes técnicos, de investigación e avaliación sobre accións, procesos e resultados socioeducativos	A4 A5	B1 B4	C2 C9 C19	D2 D19 D20
Dominar as metodoloxías de dinamización social e cultural	A2	B1 B4	C2 C9 C19	D19 D20
Administrar, coordinar e supervisar entidades, equipamentos e grupos, en función de diferentes contextos e necesidades	A1 A3	B1 B5 B6	C7 C19	D5 D19 D20
Asesorar na elaboración e aplicación de plans, programas, proxectos e actividades socioeducativas	A1	B1	C2	D2 D9 D19 D20
Asesorar e/ou acompañar a persoas e/ou grupos en procesos de desenvolvemento socioeducativo	A1 A4	B1 B6	C19	D2 D9 D19 D20
Compromiso coa identidade, desenvolvemento e ética profesional	A5	B4	C2 C6	D8 D19 D20

Contidos

Tema	
Realidade da intervención profesional no ámbito que realizan as prácticas.	Corpo teórico do ámbito no que se realizan as prácticas. O acompañamento socioeducativo no ámbito no que se realizan as prácticas
Capacidade de reflexión crítica sobre a realidade práctica.	Análise reflexiva do proceso de acompañamento e das estratexias de intervención. Análise crítico do mecanismos de intervención

Capacidade de reflexión sobre as posibilidades de mellora na intervención profesional do educador/a social, tanto no ámbito de intervención das prácticas como no que sería nunha intervención transversal en calquera ámbito

Deseño dun proxecto de intervención co colectivo de destinatarios da institución na que realiza as prácticas. Estratexias de intervención socioeducativa. Elaboración documental dos procesos de acompañamento socioeducativo

Programación, implementación e avaliación de dito proxecto de intervención. Flexibilidade e adaptabilidade no proceso de intervención socioeducativa. Os procesos de acción socioeducativa nos ámbitos da educación social. Os indicadores e as evidencias na acción socioeducativa. A investigación-acción durante a intervención socioeducativa.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	4	8	12
Prácticum, Practicas externas e clínicas	0	200	200
Obradoiro	20	12	32
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	8	48	56

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Prácticum, Practicas externas e clínicas	O/A estudante desenvolve as actividades nun contexto relacionado co exercicio dunha profesión, durante un período determinado, realizando as funcións asignadas e previstas na proposta de prácticas. No caso do Prácticum, estas prácticas inclúense con carácter obrigatorio en estudos conducentes a determinadas profesións reguladas.
Obradoiro	Actividade enfocada á adquisición de coñecementos procedementais, habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor/a ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os/as estudantes

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Actividades introdutorias	A titorización terá un horario específico para o practicum
Prácticum, Practicas externas e clínicas	A titorización terá un horario específico para o practicum
Obradoiro	A titorización terá un horario específico para o practicum
Probas	Descrición
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	A titorización terá un horario específico para o practicum

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Prácticum, Practicas externas e clínicas	O/A estudante desenvolve as actividades nun contexto relacionado co exercicio da profesión de educador/a social, durante un período determinado, realizando as funcións asignadas e previstas na proposta de prácticas externas, valorando os seguintes criterios: Implicación persoal; Motivación; Capacidade de traballo en equipo; Puntualidade e asistencia; Formación adquirida nas prácticas; Formación universitaria axeitada ao posto; Relacións co entorno laboral; Receptividade a críticas; Capacidade técnica; Capacidade de aprendizaxe; Administración de traballos; Habilidades de comunicación oral e escrita; Sentido de responsabilidade; Facilitade de adaptación; Creatividade; Iniciativa	50	A1 B2 C2 D2 A3 B3 C5 D9 A5 B4 C6 D13 B5 C7 D20 B6 C19

Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	Informe/memoria das prácticas realizadas na institución externa, prestando valoración aos seguintes criterios: Cumprimento do proxecto formativo; Desenvolvemento das funcións establecidas; Adquisición de competencias; Aprendizaxe adquirida; Asistencia á formación complementaria para o desenvolvemento das prácticas; Asistencia ás titorías	50	A1 B2 C1 D2 A3 B3 C2 D9 A5 B4 C5 D10 B5 C6 D13 B6 C7 D20 C19
--	---	----	---

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación organízase segundo o detallado:

Valoración dos seguintes aspectos, recollidos no anexo IV, referentes ao desenvolvemento das actividades das prácticas nun contexto relacionado co exercicio da profesión de educador/a social, durante un período determinado, realizando as funcións asignadas e previstas na proposta de prácticas externas: Implicación persoal; Motivación; Capacidade de traballo en equipo; Puntualidade e asistencia; Formación adquirida nas prácticas; Formación universitaria axeitada ao posto; Relacións co entorno laboral; Receptividade a críticas; Capacidade técnica; Capacidade de aprendizaxe; Administración de traballos; Habilidades de comunicación oral e escrita; Sentido de responsabilidade; Facilitade de adaptación; Creatividade; Iniciativa (50%).

Valoración dos seguintes criterios do Informe/memoria das prácticas realizadas na institución externa: Cumprimento do proxecto formativo; Desenvolvemento das funcións establecidas; Adquisición de competencias; Aprendizaxe adquirida; Asistencia á formación complementaria para o desenvolvemento das prácticas; Asistencia ás titorías (50%).

É obrigatorio ter entregado no MOOVI da materia os anexos I, II e III perfectamente cubertos antes do inicio das prácticas na entidade externa.

As partes da materia superadas na 1ª oportunidade, non serán obxecto de avaliación na 2ª, considerándose, polo tanto, como aprobadas nese curso académico

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade no espazo 'datas exames'

En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo social, esta guía poderá ser adaptada para atender ás necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT)

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

ASEDES, **Documentos profesionalizadores**, ASEDES, 2007

Biurrun-Moreno, C. e Martín-Cuadrado, A., **El prácticum de educación social. Un estudio de la literatura.**, <https://doi.org/10.24310/RevPracticumrep.v7i2.15537>, Revista Practicum, 7(2), 92-126., 2022

Martín-Cuadrado, A.M. e González, R., **Los orígenes del profesional de la Educación Social en el ámbito educativo**, Octaedro, 2022

Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación, **TÍTULO DE GRADO EN PEDAGOGÍA Y EDUCACIÓN SOCIAL**, Morales, S., **El prácticum como experiencia de aprendizaje en educación social. Propuestas para su desarrollo: planificación, tutoría docente y proyección social**, Universitas, 2013

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Iniciación na práctica profesional/O05G130V01601

Outros comentarios

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Avaliación de programas socioeducativos				
Materia	Avaliación de programas socioeducativos			
Código	005G130V01901			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Rodríguez Villarino, Rafael			
Profesorado	Rodríguez Villarino, Rafael			
Correo-e	rafael.rodriguez.villarino@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	Esta materia trata de introducir ó alumnado na avaliación de progamas co obxecto de estimar a eficacia e efectividade das intervencións sociais para, deste xeito, decidir a idoneidade da súa implementación.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B4	Coñecer, analizar e investigar os contextos sociais e educativos
B5	Deseñar, implementar e avaliar programas e proxectos socioeducativos
B6	Xestionar, dirixir, coordinar e organizar institucións e recursos socioeducativos
C2	Estar capacitado/a para o diagnóstico e a mediación na prevención e resolución de conflitos en condicións de desigualdade e crises en comunidades socioeducativas
C6	Comprender a traxectoria da educación social e a configuración do seu campo e identidade profesional, a nivel comunitario, estatal, europeo e internacional
C15	Deseñar, aplicar e avaliar programas para a inserción social e laboral
C17	Dominar as metodoloxías de dinamización social e cultural
D1	Capacidade de análise e síntese
D4	Utilización das TIC no ámbito de estudo e contexto profesional
D14	Adaptación a situacións novas
D20	Orientación á calidade

Resultados previstos na materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecer fontes de datos sobre avaliación de programas sociais	A1 B4 C2 D1 A2 B5 C6 D4 A3 B6 C15 D14 A4 C17 D20 A5
Clarificar o concepto de avaliación de programas sociais, e polo en relación coas necesidades sociais	A1 B4 C2 D1 A2 B5 C6 D14 A3 C15 D20 A5
Coñecer experiencias clave e innovadoras no ámbito da avaliación de programas sociais	A1 B4 C6 D1 A2 B5 C15 D4 A3 B6 C17 D14 A4 D20 A5

Dominar aspectos clave da avaliación de programas sociais e socioeducativos, así como o uso básico do programa estatístico SPSS	A1 A2 A3 A4 A5	B4 B5	C2 C15 C17	D1 D4 D20
Adquirir conciencia respecto das limitacións da avaliación de programas socioeducativos, así como en relación á necesidade de manter a honestidade na práctica académica e profesional	A1 A2 A3 A4 A5	B6	C2 C15 C17	D1 D4 D14 D20

Contidos

Tema	
1. A avaliación de necesidades sociais.	1.1. Concepto de Avaliación de necesidades sociais 1.2. A preocupación respecto das necesidades sociais: unha breve historia 1.3. Clasificación das necesidades sociais 1.4. Fontes de datos sobre avaliación
2. Unha aproximación aos programas de avaliación de necesidades sociais	2.1. Orixe dos programas de avaliación de necesidades sociais. 2.2. Exemplos de programas sociais e do interese pola avaliación dos mesmos 2.3. A metodoloxía na avaliación e ol deseño de programas sociais.
3. Profundizando na análise da avaliación de programas sociais	3.1. Algúns aspectos clave previos o deseño e a avaliación de programas 3.2. Experiencias sobresaíntes na avaliación de programas sociais 3.3. Pasado, presente e futuro da avaliación de programas sociais
4. Deseño, efectos esperados e impacto real dos programas sociais: teoría e práctica da avaliación.	4.1. A elección da necesidade social 4.2. Planificación de metas ou obxectivos da intervención. 4.3. Anticipando os puntos clave da avaliación do programa de intervención. 4.4. Comprobando resultados e reiniciando a espiral de estudo.
5. O futuro da avaliación de programas sociais	5.1. Posibilidades e limitacións dos programas sociais e da súa avaliación. 5.2. Que se atisba no horizonte? 5.3. Reflexións e conclusións finais

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	19	0	19
Presentación	8	25	33
Traballo tutelado	7	30	37
Estudo de casos	7	13.5	20.5
Traballo	2	20	22
Práctica de laboratorio	2	11.5	13.5
Estudo de casos	1	4	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do/s estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Estudo de casos	O alumnado, de maneira individual ou en grupo, analiza un caso de éxito referido a un programa social, e expón en clase amosando a súa contribución teórica e práctica a esta área de coñecemento.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Levarase a cabo mediante Internet e/ou mediante FAITIC. Tamén se levará a cabo durante as tutorías.

Probas	Descrición
Traballo	Levarase a cabo mediante Internet e/ou mediante FAITIC. Tamén se levará a cabo durante as titorías.
Práctica de laboratorio	Levarase a cabo mediante Internet e/ou mediante FAITIC. Tamén se levará a cabo durante as titorías.

Avaliación							
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe				
Traballo	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita	40	A1 A3 A4 A5	B5	C2 C6 C15 C17	D1 D14 D20	
Práctica de laboratorio	Probas para a avaliación que inclúen actividades, problemas ou exercicios prácticos a resolver. Os alumnos deben dar resposta á actividade formulada, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia.	20	A3 A4 A5	B4 B5	C2 C17	D1 D4 D20	
Estudo de casos	O alumnado debe analizar as contribucións de diversas experiencias e proxectos relevantes respecto á intervención social, demostrando a súa competencia, e aplicando os seus coñecementos á realidade actual	20	A1 A3 A4 A5	B5	C2 C6 C15 C17		

Outros comentarios sobre a Avaliación

Cada alumno/a deberá obter, alomenos o 50% da calificación en cada un dos dos apartados para superar a materia. As partes da materia superadas na 1ª oportunidade, non serán obxecto de avaliación na 2ª, considerándose, polo tanto, como aprobadas nese curso académico. Segunda convocatoria: aquelas competencias non superadas na primeira convocatoria serán avaliadas na segunda. Nesta segunda convocatoria avaliarase só das probas ou aspectos; non superadas na primeira.

a. *En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo social, esta guía poderá ser adaptada para atender ás necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT)*

b. *Para as materias que forman parte do curso ponte, debería incluírse unha referencia específica para ter en consideración a especificidade e experiencia profesional deste colectivo: "Coa finalidade de favorecer a conciliación da vida laboral e a formación académica, os contidos, planificación, recursos metodolóxicos e sistema de avaliación adaptaranse para alumnado do curso ponte garantindo, en todo caso, a consecución das competencias e resultados de aprendizaxe establecidos neste documento. Abrirase un cartafol específico na plataforma Moovi na cal se informará das tarefas e probas de avaliación que guiarán o desenvolvemento desta materia para alumnado do curso ponte ou profesionais en exercicio".*

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Aguilar, M. J. e Ander-Egg, T., **Evaluación de servicios y programas sociales**, Siglo XXI, 1992

Cohen, E. e Franco, R., **Evaluación de proyectos sociales**, Siglo XXI, 1993

Corbetta, P., **Métodos y técnicas de investigación social**, McGraw-Hill, 2007

Verdug, E., **Evaluación de políticas públicas y programas**, Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, 1997

Recomendacións

Outros comentarios

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).

DATOS IDENTIFICATIVOS**Intervención en saúde e educación social**

Materia	Intervención en saúde e educación social			
Código	005G130V01902			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Failde Garrido, José María			
Profesorado	Failde Garrido, José María Vázquez Vázquez, Miguel Ángel			
Correo-e	jfailde@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Transmitir, promover e desenvolver a cultura
B2	Xerar redes sociais, contextos, procesos e recursos educativos e sociais
B3	Intervir como mediador social, cultural e educativo
B4	Coñecer, analizar e investigar os contextos sociais e educativos
B5	Deseñar, implementar e avaliar programas e proxectos socioeducativos
B6	Xestionar, dirixir, coordinar e organizar institucións e recursos socioeducativos
C1	Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, legislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa
C3	Asumir e orientarse segundo valores de igualdade e de cidadanía democrática, e capacitar para a prevención e a mediación en casos de violencia nas súas diferentes manifestacións (simbólica, de xénero, laboral, escolar, sexual, étnica...)
C4	Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos
C6	Comprender a traxectoria da educación social e a configuración do seu campo e identidade profesional, a nivel comunitario, estatal, europeo e internacional
C8	Potenciar estruturas e procesos de participación e acción comunitaria, aplicando programas e técnicas de intervención (dinámica de grupos, motivación, negociación e promoción da asertividade...)
C9	Desenvolver programas e proxectos no contexto familiar e escolar
C11	Organizar e administrar proxectos e servizos culturais, ambientais, de lecer e tempo libre
C12	Deseñar, aplicar e avaliar programas e estratexias de intervención socioeducativa no ámbito do desenvolvemento comunitario e cooperación ao desenvolvemento
C13	Deseñar, aplicar e avaliar programas e estratexias de intervención no ámbito cultural
C15	Deseñar, aplicar e avaliar programas para a inserción social e laboral
C20	Asesorar na elaboración e aplicación de plans, programas, proxectos e actividades socioeducativas
D1	Capacidade de análise e síntese
D4	Utilización das TIC no ámbito de estudo e contexto profesional
D5	Xestión da información
D6	Resolución de problemas e toma de decisións
D7	Dominio de metodoloxías e técnicas educativas, dinamizadoras de asesoramento e orientación
D9	Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos doutras áreas e en distintos contextos
D10	Recoñecemento e respecto a diversidade e multiculturalidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Comprender a traxectoria da educación social e a configuración do seu campo e identidade profesional no ámbito da intervención en saúde.	A1 A2 A4	B1 B3 B4	C1 C4 C6 C8 C9 C12 C15 C20	D5 D7 D10 D12 D20
Asesorar na elaboración e aplicación de planes, programas, proxectos e actividades socioeducativas relacionadas coa intervención preventiva e correctiva en saúde.	A2 A5	B1 B5 B6	C3 C11 C20	D1 D7 D20
Deseño, implementación e avaliación de programas e proxectos relacionados coa saúde no ámbito da educación especializada.	A1 A4	B2 B4 B5	C1 C4 C9 C12 C13 C15	D4 D9 D10
Capacidade para o análise crítico e para o traballo en equipo	A1 A3 A4 A5	B1 B2 B6	C1 C4	D1 D4 D6 D12 D20
Adquirir competencias científicas básicas para a busca e revisión bibliográfica en temas de Promoción e Educación para a Saúde	A1	B4	C1 C4	D4 D9

Contidos

Tema	
Bloque I: Aspectos conceptuais básicos	TEMA 1. Apuntes históricos e aproximación o concepto de saúde. TEMA 2. Determinantes da Saúde TEMA 3. Promoción i educación para a saúde. TEMA 4. Intervención en saúde. A perspectiva preventiva e correctiva.
Bloque II: Modelos teóricos e intervención en saúde	TEMA 5. Modelo de Creencias de Saúde. TEMA 6. Modelo Precede. TEMA 7. Modelo de Acción Razonada. TEMA 8. Outros modelos.
Bloque III: Deseño e planificación de intervencións preventivas nos principais problemas de Saúde. O papel do Educador Social.	TEMA 9. Directrices para o deseño e Planificación de intervencións preventivas. TEMA 10. Deseño e planificación de intervencións preventivas en problemas de saúde (trastornos mentais, conducta alimentaria, educación sanitaria, etc.).
Bloque IV: Revisión de Programas de Promoción i Educación para a Saúde. O papel do Educador Social.	TEMA 11. Revisión e discusión crítica de programas de Promoción i Educación para a saúde. O papel do Educador Social (trastornos mentais, conducta alimentaria, educación sanitaria, etc.).

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Estudo de casos	8	8	16
Seminario	15	15	30
Traballo tutelado	0	27	27
Lección maxistral	18	15	33
Exame de preguntas obxectivas	1	30	31
Exame de preguntas obxectivas	1	10	11

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Presentación do profesor e programa da materia. Valoración inicial de expectativas, coñecementos e actitudes.
Estudo de casos	Entrevistas que o alumno manteña co profesor da materia para asesoramento/orientación sobre as actividades da materia (especialmente traballo supervisado) e o proceso de aprendizaxe
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico. Se empregarán como complemento das *sexións maxistrais, para desenvolver competencias instrumentais relacionadas co marco teórico da materia.
Traballo tutelado	Todo estudante, de maneira individual ou grupal ,de 2-4 alumnos/as, debe elaborar un traballo sobre un tema específico da materia. Trátase dunha actividade autónoma do alumnado que inclúe a elección da temática, a búsqueda, revisión e recogida de información, a lectura e o manexo da bibliografía, a elaboración dun informe do traballo (introducción, desenrolo da temática, conclusións, valoracións persoais, bibliografía, etc.). O alumnado de forma optativa poderá facer outros traballos.
Lección maxistral	Exposición xeral, pola parte do docente, dos contidos da materia e das bases teóricas e das directrices do traballo a desenvolver polo alumnado. As últimas sesión adicaránse ás exposicións, pola parte do alumnado, dos seus traballos tutelados.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Enténdese por atención personalizada o tempo que o profesor se reserva para atender e resolver dúbidas ao alumnado en relación a unha determinada materia. Actividade académica desenvolvida polo profesor, individualmente ou en grupo reducido, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas relacionados coa materia, proporcionando orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pódese realizar de xeito presencial (directamente na aula e nos horarios que o profesor teña asignados ás *titorías de oficina) ou a distancia (a través do correo electrónico ou do campus virtual).
Traballo tutelado	Os traballos explicaranse nos grupos medios e farese un seguimento. Ademais todo o alumnado que o necesite, será atendido no horario de titoría do docente para revisar os seus traballos e resolver as dúbidas (consultar horario de titoría na páxina web da Facultade). Tamén se atenderá ao alumnado a través do correo electrónico do docente ou a través da materia en MOOVI.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	Consistirán en sesións eminentemente prácticas desenvolvidas na aula (Role playing, Philips 6.6, estudo de casos, reestructuración cognitiva, etc.). relacionados coas temáticas da materia. Controlarase a asistencia e incluírán pequenos traballos colaborativos de aula que o alumnado deberá subir a Moovi, e que suporán ata un 10% da avaliación.	10	A1 B2 C4 D1 A2 B3 C6 D4 A3 B4 C8 D5 A4 B5 C12 D6 C13 D9 C15 D10 D12 D20
Traballo tutelado	El alumnado realizará trabajos, individuales o en pequeños grupos que serán tutelados por el docente. Estos trabajos serán expuestos al gran grupo en las últimas sesiones magistrales.	30	A2 B1 C12 D1 A3 B4 C13 D4 A5 B6 C15 D9 C20
Exame de preguntas obxectivas	Consistirá en una prueba objetiva de opción múltiple de respuesta,sobre los contenidos temáticos de los bloque I II. Se valorará hasta 4 puntos, siendo la nota mínima para aprobar este examen el 2, que supondrá hasta un 40% de la evaluación.	40	C1 D1 C3 D5 C4 D7 C6 D20 C12 C13 C15
Exame de preguntas obxectivas	Este examen sobre los contenidos teóricos referidos el bloque III del temario. Se valorará hasta 2 puntos, siendo la nota mínima para aprobar este examen el 1. y que supondrán hasta un 20% de la evaluación.	20	C1 D1 C4 D5 C6 D7

Outros comentarios sobre a Avaliación

EVALUACIÓN CONTINUA

El alumnado que se acoja la modalidad de evaluación continua debe tener una asistencia del 80% tanto en el Gran Grupo como en los Grupos Medianos. La evaluación continua sigue los criterios de la guía docente. Los exámenes 1 es 2 tipo test se harán en el mismo día (ver en la Web de la Facultad el calendario de exámenes).

CRITERIOS DE EVALUACIÓN PARA ALUMNADO DE EVALUACIÓN CONTINUA: $PF = ne1 + ne2 + Tp + Se$

PF = Puntuación final en la asignatura.

Ne1 = Nota examen.

Ne2 = Nota examen o (Trabajo compensatorio sobre el bloque III y trabajos de aula).

Tp = Cualificación de la práctica.

Se = Seminarios

1. Prueba objetiva 1: Hasta 4 puntos, debiendo el alumno/a alcanzar un mínimo de 2 puntos para superarla asignatura. Esta prueba evaluará los contenidos de los bloques temáticos I e II de la materia (la nota total supondrá hasta el 40% de la cualificación de la asignatura).

2. Prueba objetiva 2: Hasta 2 puntos, debiendo el alumno/a alcanzar un mínimo de 1 punto para superarla asignatura. Esta prueba evaluará los contenidos referidos el bloque temático III de la materia. El alumnado de la opción evaluación continua, podrá compensarlo mediante la realización de un trabajo específico sobre los contenidos del bloque temático III y mediante la realización de actividades de aula (la nota total de este epígrafe, supondrá hasta el 20% de la cualificación de la asignatura).

3. Trabajo grupal (o individual): Hasta 3 puntos, siendo la nota mínima para aprobar el 1.5. Una puntuación por debajo de esta supondrá el suspenso en la actividad y también en la asignatura (la nota total supondrá hasta el 30% de la cualificación del alumno/a).

3. Seminarios: Hasta 1 punto, para alcanzar la puntuación máxima en este epígrafe se requiere que el alumnado tenga una participación con aprovechamiento en el seminario práctico [habilidades básicas de comunicación interpersonal del profesional de la salud] (mínima del 80%) y haber realizado un trabajo optativo referido los contenidos de los bloques temáticos IV y V. Para alcanzar puntuación en este apartado, se tienen que dar las dos situación (participación con aprovechamiento, mínimo del 80%, y realización de un trabajo optativo). La nota en este apartado, supondrá hasta un 10% de la cualificación de la asignatura.

Nota: Las actividades consideradas optativas, so se sumará la nota del alumno/a cuando este alcance, como requisito básico, las puntuaciones mínimas en las actividades básicas de cualificación (prueba objetiva 1 y trabajo grupal/individual obligatorio). Para los alumnos/as que opten la matricula de honra será necesario alcanzar puntuación en este epígrafe.

FECHA DE ENTREGA DE TRABAJOS: hasta el 20 de noviembre para el trabajo obligatorio y 15 de diciembre para los trabajos optativos que serán subidos a Moovi, en el apartado correspondiente, en las fechas que sean establecidos por los docentes de la materia.

Nota: Los trabajos optativos so podrán realizarse de manera individual.

EVALUACIÓN GLOBAL

El alumnado que no cumpla el criterio de la asistencia (80%) tiene que ir a acogerse la modalidad Evaluación Global.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN PARA ALUMNADO DE EVALUACIÓN GLOBAL:

$PF = ne1 + ne2 + Tp + Se$

PF = Puntuación final en la asignatura.

Ne1 = Nota examen.

Ne2 = Nota examen oral

Tp = Cualificación de la práctica.

Se = (Puntuación en la práctica voluntaria y revisión teórica).

Para superar la parte teórica de la materia tiene que realizar dos pruebas obligatoriamente:

1. Prueba objetiva 1: Hasta 4 puntos, debiendo el alumno/a alcanzar un mínimo de 2 puntos para superarla asignatura. Esta prueba evaluará los contenidos de los bloques temáticos I e II de la materia (la nota total supondrá hasta el 40% de la cualificación de la asignatura).

2. Prueba objetiva 2: Hasta 2 puntos, debiendo el alumno/a alcanzar un mínimo de 1 punto para superarla asignatura. Esta prueba evaluará los contenidos referidos el bloque temático III de la materia (la nota total de este epígrafe, supondrá hasta

el 20% de la cualificación de la asignatura).

3. Trabajo grupal (o individual): Hasta 3 puntos, siendo la nota mínima para aprobar el 1.5. Una puntuación por debajo de esta supondrá el suspenso en la actividad y también en la asignatura (la nota total supondrá hasta el 30% de la cualificación del alumno/a).

3. Seminarios: El alumnado de evaluación global podrá compensar la no participación en el seminario práctico, [habilidades básicas de comunicación interpersonal del profesional de la salud], mediante la realización de un trabajo optativo referido los contenidos de los bloques temáticos IV y V (hasta 0.5 puntos) y mediante la realización de un trabajo de revisión teórica - State to art- (hasta 0.5 puntos) referido a una temática relacionada con el temario teórico de la materia, centrado exclusivamente en el análisis de 4 artículos de revistas científicas publicados entre 2022-2023-2024 (la nota total de este epígrafe supondrá hasta un 10% de la cualificación de la asignatura).

Nota: El alumnado que se acoja la opción de evaluación global será evaluado con los mismos criterios que el alumnado de evaluación continua. Podrá compensar las cualificaciones derivadas de las actividades de aula, con trabajos voluntarios (revisiones teóricas o trabajo optativos que serán similares el trabajo obligatorio).

FECHA DE ENTREGA DE TRABAJOS OBLIGATORIOS, OPTATIVOS O REVISIONES TEÓRICAS: hasta la fecha oficial de examen. Los trabajos serán subidos al espacio de Moovi como data tope la cierra oficial del examen.

Las fechas oficiales de exámenes pueden consultarse en la web de la Facultad de Ciencias de la Educación en el espacio "fechas exámenes 2023/24 (<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-o/web/index.php>).

En coherencia con el carácter inclusivo que caracteriza la Facultad de Educación y Trabajo social, esta guía podrá ser adaptada para atender a las necesidades específicas de apoyo educativo que presente el alumnado adscrito al programa PIUNE (PAT).

Para la convocatoria de julio se conservarán las cualificaciones de las competencias conseguidas por el alumnado en las pruebas superadas en la convocatoria de junio. Es decir, en la convocatoria de julio se examinarán solo de las competencias /partes o pruebas no superadas en la convocatoria anterior.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Comisión para reducir las desigualdades sociales en salud en España, **Avanzando hacia la equidad. Propuestas de políticas e intervenciones para reducir las desigualdades sociales en salud en España.**, Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad, 2015

Costa Cabanilla, M. & López Mendez, E., **Educación para la salud.**, Madrid: Pirámide., 2008

OMS, **Las 10 causas principales de defunción en el mundo. I**, Extraído de: <http://www.who.int/mediacentre/factsheet/fs104/es>, 2016

Rodríguez-Marín, J., **Manual de psicología social de la salud**, Madrid: Editorial Síntesis, 2014

Faílde Garrido, J.M. y Ruiz Soriano, L., **Intervención en Saude e Educación Social**, Servicio de publicaciones de la Universidad de vig, 2017

Bibliografía Complementaria

Fernández Ríos, L., **Manual de Psicología Preventiva. Teoría y práctica.**, Madrid: Siglo Veintiuno de España Editores S.A., 1994

Montorio, I. & Izal, M., **Intervención psicológica en la vejez. Aplicaciones en el ámbito clínico y de la salud.**, Madrid: Editorial Síntesis., 2000

Gallar, M., **Promoción de la salud y apoyo psicológico al paciente**, Madrid: Thomson Paraninfo, 2006

López L.A. & Aranda, J.M., **Promoción de la salud: un enfoque en salud pública.**, Granada: Junta de Andalucía., 1990

Molina, M.C. & Fortuny, M., **Experiencias educativas para la promoción de la salud y la prevención.**, Barcelona: Leartes., 2003

Morillejo, E., Pozo, C. & Martos, M.J., **Intervención psicosocial y evaluación de programas en el ámbito de la salud.**, Jaén: Formación Alcalá., 2008

Perea Quesada, R., **Educación y promoción de la salud**, DÍAZ DE SANTOS, 2009

Rosales, C. & González, M.E., **Promoción de la salud en la universidad.**, Santiago de Compostela: Tórculo Ediciones., 2008

Sáez, S., Marqués, F. & Colell, R., **Educación para la salud.**, Lleida: Pàge Editors., 1998

Serrano González, M.I., **La educación para la salud del siglo XXI: Comunicación y salud.**, Madrid: Díaz de Santos., 2002

United Nations Children's Fund, **Levels & Trends in Child Mortality.**, Health Organization, The World Bank, United Nations, New York: Unicef, World, 2014

Recomendaciones

Outros comentarios

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).

DATOS IDENTIFICATIVOS**Investigación-acción na práctica socioeducativa**

Materia	Investigación-acción na práctica socioeducativa			
Código	O05G130V01903			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Sierra Martínez, Silvia			
Profesorado	Sierra Martínez, Silvia			
Correo-e	sierra@uvigo.es			
Web	http://http://fcce.uvigo.es/gl/estudios/grao-en-educacion-social/			
Descrición xeral	A materia de Investigación-acción na práctica socioeducativa preséntase como optativa no 3º curso deste Grao. Pensamos que toda intención de mellora, innovación e investigación no ámbito *socioeducativo debe basearse nalgúñas ideas básicas: por unha banda, o recoñecemento dos saberes das persoas e da súa capacidade de axencia (capacidade para analizar, planificar, reflexionar, tomar decisións); doutra, a vinculación entre teoría e práctica e a súa necesaria retroalimentación; finalmente, o carácter colectivo das prácticas e os seus significados, mediante a participación de todos e todas na construción dun espazo común. Entendemos a participación como mecanismo para construír, pensar e mellorar as prácticas sociais. Esta característica é, posiblemente, a que marca unha diferenza con outras formas de investigar e intervir nas situacións e problemas socioeducativos. Por tanto, recuperamos o carácter cualitativo da investigación orientada á reflexión colectiva de significados como base para redirixir as nosas prácticas e aprender delas. De acordo co plan de estudo vixente para o Grao de Educación Social, a materia intégrase no Módulo *IV (Institucións, técnicas, medias e recursos socioeducativos) e mantén unha conexión especial coa materia Metodoloxía de Investigación socioeducativa. No entanto, a investigación-acción mantén unha complicidade coa práctica da educación social que, necesariamente, lévalle a compartir elementos doutras materias da titulación relacionadas propiamente coa acción socioeducativa e a intervención social.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Transmitir, promover e desenvolver a cultura
B2	Xerar redes sociais, contextos, procesos e recursos educativos e sociais
B3	Intervir como mediador social, cultural e educativo
B4	Coñecer, analizar e investigar os contextos sociais e educativos
B5	Deseñar, implementar e avaliar programas e proxectos socioeducativos
B6	Xestionar, dirixir, coordinar e organizar institucións e recursos socioeducativos
C1	Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, legislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa
C2	Estar capacitado/a para o diagnóstico e a mediación na prevención e resolución de conflitos en condicións de desigualdade e crises en comunidades socioeducativas
C4	Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos
C5	Coñecer os fundamentos do deseño e uso dos medios, recursos e estratexias para a intervención socioeducativa e incorporalos nos diferentes ámbitos de acción socioeducativa
C7	Manexar con criterio métodos e estratexias de investigación cuantitativas e cualitativas, e aplicalas ás realidades socioeducativas
C9	Desenvolver programas e proxectos no contexto familiar e escolar
C10	Desenvolver programas e proxectos no ámbito da educación especializada (menores, necesidades educativas especiais, centros de saúde, condutas adictivas, institucións penitenciarias, e persoas e colectivos en risco de exclusión...)

C11	Organizar e administrar proxectos e servizos culturais, ambientais, de lecer e tempo libre
C14	Deseñar, aplicar e avaliar programas de educación permanente e de persoas adultas e anciás
C15	Deseñar, aplicar e avaliar programas para a inserción social e laboral
C17	Dominar as metodoloxías de dinamización social e cultural
D1	Capacidade de análise e síntese
D4	Utilización das TIC no ámbito de estudo e contexto profesional
D7	Dominio de metodoloxías e técnicas educativas, dinamizadoras de asesoramento e orientación
D8	Capacidade crítica e autocrítica
D9	Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos doutras áreas e en distintos contextos
D10	Recoñecemento e respecto de a diversidade e multiculturalidade
D11	Habilidades interpersoais
D12	Compromiso ético
D13	Autonomía na aprendizaxe
D14	Adaptación a situacións novas
D15	Creatividade
D17	Iniciativa e espírito emprendedor
D18	Apertura á aprendizaxe ao longo de toda a vida
D20	Orientación á calidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, lexislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B4	C1 C5	D8 D10 D18
Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos	A1 A2 A3 A4 A5	B4 B5	C4 C7	D1 D4 D7 D9 D10 D12
Manexar con criterio métodos e estratexias de investigación cuantitativas e cualitativas, e aplicarlas ás realidades socioeducativas	A1 A2 A3 A4 A5	B5	C7	D1 D8 D12
Desenvolver programas e proxectos no contexto familiar e escolar	A1 A2 A3 A4 A5	B3 B5	C9 C14 C15	D4 D7 D14
Capacidade de análise e síntese	A2 A5		C4	D1
Utilización das TIC no ámbito de estudo e contexto profesional	A1 A2 A3 A4	B2		D4 D13 D15 D18
Capacidade crítica e autocrítica	A2 A3 A4		C1 C2	D8
Recoñecemento e respecto de a diversidade e multiculturalidade	A5			D10 D14
Habilidades interpersoais	A4	B6	C11 C14 C15 C17	D11
Compromiso ético			C1	D8 D12 D18 D20
Autonomía na aprendizaxe	A5		C7	D1 D8 D13 D14 D15

Adaptación a situacións novas	A1 A2 A3 A4	C4 C11	D4 D14
Creatividade	A2 A3	B4 C14 C15	D1 D8 D13 D14 D15 D20
Iniciativa e espírito emprendedor	A1 A2 A4	C1 C4 C11	D1 D12 D13 D14 D15 D17
Apertura á aprendizaxe ao longo de toda a vida	A3 A4	C7	D1 D8 D9 D13 D18
Orientación á calidade	A4 A5	C1 C7 C9 C10 C11	D14 D15 D20

Contidos

Tema	
Tema 1. Construír o coñecemento científico a partir da participación e a práctica. Bases epistemolóxicas da investigación acción	1.1. Fundamentos e Paradigma socio-crítico 1.2. Orixe e evolución histórica da investigación acción 1.3. A investigación acción como metaconcepto 1.4. Finalidade e obxectivos. 1.5. Principios, características e trazos específicos. 1.6. Modalidades de investigación acción
Tema 2. O proceso da investigación acción	2.1. Planificación e etapas do proceso de investigación acción
Tema 3. Técnicas e recursos na investigación acción	3.1. Estratexias de investigación acción para a transformación socioeducativa
Tema 4. Análise e comunicación de resultados	4.1. A análise de datos cualitativos 4.2. Validación de datos cualitativos 4.3. Criterios regulativos de cientificidad
Tema 5. Experiencias de investigación acción	5.1. Enfoques 5.2. Exemplos e casos de investigación acción
Tema 6. Proxectos de investigación acción	6.1. Proxectos e informes de investigación acción

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	12	24	36
Presentación	3	8	11
Seminario	5	21	26
Resolución de problemas	9	15	24
Traballo tutelado	10	22	32
Eventos científicos	4	2	6
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	8	10
Autoavaliación	0	5	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Presentación	Actividades nas que o alumnado, tras a orientación do profesor, prepara e expón mediante diapositivas un proxecto de investigación acción, os resultados da súa realización e a proposta do informe final.

Seminario	Sesiões orientadas á presentación da materia e de cada un dos temas con indicación dos aspectos temáticos relevantes que requiren unha atención especial.
Resolución de problemas	Exercicios a realizar fose do de aula baixa as directrices e a supervisión do docente.
Traballo tutelado	Deseño, desenvolvemento e presentación dun traballo de investigación que implique unha planificación do proceso e a súa execución mediante a recollida, análise e interpretación dos datos.
Eventos científicos	Debates realizados con profesionais da educación social en determinadas datas como pode ser o día da Educación Social sobre a investigación neste ámbito.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Axuda aos equipos nas entrevistas tutoriais e na clase
Probas	Descrición
Autoavaliación	Axuda para chegar a afondar nas causas do propio pensamento e aprendizaxes

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Presentación	Posta en común de traballos e participación activa na aula.	15	C2 C17	D4 D9 D14 D15 D20
Resolución de problemas	Portafolio de aula	15		
Traballo tutelado	Desenvolvemento dunha micro investigación mediante fotovoz	30	B1 B2 B4	C5 C7 D11
Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame final escrito: preguntas de comprensión e relación entre conceptos da materia.	40	A4 A5	C1 C2 C4 C5 C9 C10 C17 D1 D8 D9 D10 D12 D13 D15 D20

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na convocatoria ordinaria, para obter a cualificación de aprobado, o alumno/para deberá alcanzar a puntuación mínima de 5 puntos totais, realizar en prazo todas as actividades así como cumprir os seguintes requisitos:

- Alumnado asistente. O itinerario ordinario, é dicir, a avaliación continua, é posible para aquel alumnado que teña, como mínimo, o 80% da asistencia e unha participación activa na aula. A avaliación final será mediante un portafolio elaborado ao longo do curso (50%) e un micro-proxecto de investigación de temática voluntaria mediante a estratexia participativa Fotovoz (50%).

- Alumnado non asistente. O itinerario alternativo é para aquelas persoas que, por razóns debidamente xustificadas, teñan máis dun 20% de ausencias a clase ou que, aínda cunha porcentaxe inferior de ausencias, non entregasen reiteradamente en tempo e forma os traballos que permitan avaliar o logro das competencias propias da materia. O alumnado que se atope nesta situación será avaliado mediante unha proba escrita na que se poderá dispoñer de materiais (40%), un micro-proxecto de investigación de temática voluntaria mediante a estratexia participativa Fotovoz (30%) e micro-actividades de aula (30%). Deberanse realizar os traballos de forma individual e a entrega dos mesmos será o día oficial de realización da proba de exame. A cualificación dos traballos realizarase con idénticos criterios aos utilizados co alumnado asistente.

En caso de non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo. Aquel alumnado (asistente ou non asistente) que suspenda, non alcance o mínimo esixido ou non teña puntuación, terá unha convocatoria extraordinaria na cal se poderán recuperar os apartados pendentes nas mesmas condicións de cualificación e a mesma proporcionalidade que na convocatoria ordinaria. Aquel alumnado que non supere a materia na convocatoria ordinaria, estará exento en convocatorias sucesivas de avaliarse das partes superadas.

A efectos evaluativos, un mesmo traballo non pode ser utilizado para outras materias e se este non cumpre os aspectos formais esixidos (en especial, citación incorrecta de autorías ou plaxio) será rexeitado. Todos os traballos entregados

mediante a plataforma MooVi serán analizados mediante o sistema anti-plaxio da UVigo.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da Facultade de Ciencias da Educación, no espazo [datos exames]: <http://fcce.uvigo.es/gl/docencia/exames/>

En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza á Facultade de Educación e Traballo social, esta guía poderá ser adaptada para atender ás necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Ballesteros Velázquez, B., **Investigación social desde la práctica educativa**, 1, UNED, 2019

Ballesteros Velázquez, B., **Taller de investigación cualitativa**, 1, UNED, 2014

Francés, Alaminos, Penalva, Santacreu, **La investigación participativa: métodos y técnicas**, 1, PYDLOS, 2015

Latorre, A., **La investigación-acción. Conocer y cambiar la práctica educativa**, 1, Graó, 2003

Bibliografía Complementaria

Boggino, N. y Rosekrans, K., **Investigación-acción: reflexión crítica sobre la práctica educativa**, 1, Eduforma, 2007

Delgado, J.M. y Gutiérrez, J., **Métodos y técnicas cualitativas de investigación en las Ciencias Sociales**, 1, Síntesis, 1994

Fernández Gutiérrez, A. M., **La intervención socioeducativa como proceso de investigación**, 1, Nau llibres, 2003

Pérez Serrano, G., **Modelos de Investigación Cualitativa en Educación Social y Animación Sociocultural**, 4, Narcea, 2004

Salazar, M.C., **La investigación-acción participativa. Inicios y desarrollos**, 1, Edit. Popular-OEI., 1992

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Metodoloxía de investigación socioeducativa/O05G130V01104

Diagnóstico e análise de necesidades socioeducativas/O05G130V01303

Outros comentarios

O alumnado non asistente debe comunicar ao docente, durante o primeiro mes de clase, a súa intención de optar polo itinerario alternativo e concertar unha tutoría personalizada.

Recoméndase a asistencia continua ás sesións de teoría e prácticas. A asistencia considérase fundamental para o seguimento da materia por parte do alumnado e para a avaliación, por parte dos docentes, do grao de desenvolvemento das capacidades instrumentais e procedementais.

A comunicación entre os estudantes e as docentes realizarase mediante os foros habilitados para dúbidas académicas. As cuestións persoais serán tratadas unicamente mediante o correo electrónico institucional. Non se responderá a direccións de correo persoais.

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Socioloxía do consumo e identidades culturais				
Materia	Socioloxía do consumo e identidades culturais			
Código	O05G130V01904			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Trabada Crende, José Elías			
Profesorado	Gómez Suárez, Águeda Trabada Crende, José Elías			
Correo-e	xose.elias.trabada.crende@uvigo.gal			
Web	http://http://fcce.uvigo.es/gl/			
Descrición xeral	Esta materia pretende acercar ao alumnado á realidade da sociedade do consumo actual e as identidades culturais presentes na cultura contemporánea, co fin de mostrar unha perspectiva que complementa a análise socioeducativa crítica da realidade social.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Transmitir, promover e desenvolver a cultura
B2	Xerar redes sociais, contextos, procesos e recursos educativos e sociais
B3	Intervir como mediador social, cultural e educativo
B4	Coñecer, analizar e investigar os contextos sociais e educativos
B5	Deseñar, implementar e avaliar programas e proxectos socioeducativos
B6	Xestionar, dirixir, coordinar e organizar institucións e recursos socioeducativos
C1	Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, legislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa
C7	Manexar con criterio métodos e estratexias de investigación cuantitativas e cualitativas, e aplicalas ás realidades socioeducativas
D1	Capacidade de análise e síntese
D3	Comunicación oral e escrita na/s lingua/s materna/s con apertura a outros códigos lingüísticos, en especial, as linguas cooficiais na comunidade galega
D8	Capacidade crítica e autocrítica
D10	Recoñecemento e respecto de a diversidade e multiculturalidade
D13	Autonomía na aprendizaxe
D15	Creatividade
D19	Compromiso coa identidade, desenvolvemento e ética profesional
D20	Orientación á calidade

Resultados previstos na materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

1.Coñecer os supostos sociolóxicos que están na base dos procesos de intervención educativa (1)	A1	B1	C1	D1
2.Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento de procesos socioeducativos (4)	A2	B2	C7	D3
3.Planificar e organizar proxectos e servizos culturais (11)	A3	B3		D8
4.Deseñar, desenvolver e avaliar programas e estratexias de intervención no ámbito cultural (13)	A4	B4		D10
5.Ter capacidade para potenciar as relacións interpersoais, desenvolver habilidades de comunicación interpersoal, solidariedade e empatía (18)	A5	B5		D13
		B6		D15
				D19

(x)Número que se corresponde coa competencia específica do Grado

2.Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento de procesos socioeducativos (4)	A1	B1	C7	
	A2	B2		
	A3	B3		
	A4	B4		
	A5	B5		
		B6		
3.Planificar e organizar proxectos e servizos culturais (11)	A1	B1	C1	D1
	A2	B2	C7	D10
	A3	B3		D13
	A4	B4		D15
	A5	B5		D20
		B6		
4.Deseñar, desenvolver e avaliar programas e estratexias de intervención no ámbito cultural (13)	A1	B1		D1
	A2	B2		D13
	A3	B3		D15
	A4	B4		
	A5	B5		
		B6		
5.Ter capacidade para potenciar as relacións interpersoais, desenvolver habilidades de comunicación interpersoal, solidariedade e empatía (18)	A1	B1	C1	D1
	A2	B2	C7	D15
	A3	B3		D19
	A4	B4		D20
	A5	B5		
		B6		

Contidos

Tema

Tema I: A construción social do consumo.	1.1. A perspectiva sociolóxica sobre o consumo. 1.2. O consumo nas sociedades preindustrial e industrial. 1.3. Teorías de Thorstein Veblen e Georg Simmel. 1.4. Maurice Halbwachs e o consumo da clase obreira.
Tema II: O consumo na sociedade do capitalismo fordista.	2.1. Sistema de produción e consumo do capitalismo fordista. 2.2. Teoría da Regulación: a 'norma social do consumo de masas'. 2.3. A construción do consumo de masas en Galicia e España. 2.4. Os enfoques estruturalistas sobre a sociedade de consumo: Roland Barthes e Jean Baudrillard.
Tema III: O consumo na sociedade do capitalismo posfordista e da globalización.	3.1. Sistema de produción e consumo no capitalismo posfordista e na globalización. 3.2. A sociedade posfordista: polarización, desigualdades e exclusións, cidades globais, novas clases medias e 'precariado'. 3.3. O consumo 'sen norma' e de 'low cost' segundo Luis Enrique Alonso. 3.4. Os enfoques posestructuralista e posmoderno sobre a sociedade de consumo: Pierre Bourdieu, Zygmunt Bauman e Gilles Lipovetsky.
Tema IV: Identidades culturais, consumo e medio ambiente.	4.1. Teoría das identidades culturais e consumo. 4.2. A sociedade de consumo e o seu impacto no medio ambiente.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	2	15	17
Debate	15	42	57
Presentación	3	4	7
Lección maxistral	22	44	66
Proxecto	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	O/a estudante desenvolverá de maneira individual 4 comentarios de texto baixo as directrices do profesorado.
Debate	Charla aberta entre un grupo de estudantes. Pode centrarse nun tema dos contidos da materia, na análise dun caso, no desenvolvemento e resultado do proxecto de investigación, exercicio ou problema desenvolvido previamente nunha sesión maxistral.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o profesorado e o grupo de estudantes dos resultados do proxecto de investigación. Se levará a cabo de maneira grupal, anque excepcionalmente poderá ser un traballo individual pero previamente acordado co profesorado.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto de investigación a desenvolver polo/a estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Exposición dos contidos da materia na aula por parte do profesorado.
Traballo tutelado	Lectura de textos e realización dos comentarios e doutras actividades autorizadas na aula polo profesorado.
Debate	Exposicións, discusión e comentarios orais sobre os proxectos de investigación e as temáticas tratadas na aula.
Presentación	Presentación do traballo práctico do proxecto de investigación de carácter grupal (excepcionalmente poderá ser individual, previamente acordado co profesorado) por parte do alumnado ante os/as compañeiros/as e o profesorado.
Probas	Descrición
Proxecto	Elaboración dun traballo práctico consistente nun proxecto de investigación sobre consumo de carácter empírico e grupal, tutorizado e orientado polo profesorado (excepcionalmente poderá ser un traballo individual pero previamente acordado co profesorado).

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballo tutelado	Avaliación continua mediante 4 traballos de comentarios de texto (autor/a, contexto da obra, resumen das ideas principais e comentario crítico persoal), cada un deles sobre un dos catro bloques de temas teóricos da materia expostos na aula, os cales se entregarán en Moovi nunha data preestablecida. A avaliación continua tamén se baseará na observación da participación do alumnado na aula.	40	A1 B1 C1 D1 A2 B2 C7 D3 A3 B3 D8 A4 B4 D10 A5 B5 D13 B6 D15 D19 D20
Debate	Debates e discusión ordenadas na aula en torno as temáticas tratadas durante o curso	10	A1 B1 C1 D1 A2 B2 C7 D3 A3 B3 D8 A4 B4 D10 A5 B5 D13 B6 D15 D19 D20
Presentación	Exposición na aula e ante os compañeir@s do traballo práctico do proxecto de investigación. Se valorará a sistematización da información, a claridade expositiva, o uso de TICs e a capacidade didáctica de transmisión de contidos.	10	A1 B1 C1 D1 A2 B2 C7 D3 A3 B3 D8 A4 B4 D10 A5 B5 D13 B6 D15 D19 D20
Proxecto	Realización dun traballo práctico consistente nun proxecto de investigación sobre consumo de carácter grupal por equipos de ata 5 alumn@s por proxecto. Terá que presentarse públicamente na aula e entregarse a súa versión final en Moovi na data que estableza previamente o profesorado, ou entregalo en papel impreso na data do exame. (Excepcionalmente poderá ser un traballo individual, pero previamente terá que se acordalo co profesorado).	40	A1 B1 C1 D1 A2 B2 C7 D3 A3 B3 D8 A4 B4 D10 A5 B5 D13 B6 D15 D19 D20

Outros comentarios sobre a Avaliación

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da Facultade no espazo "datas exames".

O alumnado da modalidade de avaliación Continua terá que asistir polo menos ao 80% das clases para ser avaliado nesta modalidade. Será necesario obter polo menos un 4 sobre 10 puntos en cada un dos dous tipos principais de avaliación: no traballo tutelado (parte teórica) e no traballo do proxecto de investigación sobre consumo (parte práctica). É dicir, mínimo de 4 puntos na avaliación dos catros traballos de comentarios de texto (parte teórica) e un mínimo de 4 puntos na avaliación do traballo do proxecto de investigación de consumo (parte práctica), para poder sumar as notas dos dous tipos de avaliación e así establecer a nota final da materia. Se se aprobase só unha parte e entre as dúas partes non se sumase o aprobado, gardarase a nota da parte aprobada para a 2ª oportunidade-convocatoria de xullo, onde o alumnado terá que facer un exame sobre a parte non aprobada (preguntas de contido teórico ou práctico da materia, dependendo da parte da materia a recuperar).

O alumnado da modalidade de avaliación Non Continua deberá examinarse na data oficial do exame da 1ª oportunidade-convocatoria mediante unha proba escrita de preguntas que terá dúas partes diferenciadas: a) preguntas pechadas (tipo test) e abertas (desenvolvemento) sobre o contido teórico e b) preguntas abertas (desenvolvemento) sobre a parte práctica de metodoloxía e elaboración dun proxecto de investigación sobre consumo.

A parte da materia (teórica ou práctica) superada na 1ª oportunidade-convocatoria, non será obxecto de avaliación na 2ª oportunidade-convocatoria de xullo, considerándose, por tanto, como aprobada inicialmente, aínda que terá que examinarse da parte da materia non aprobada na 2ª oportunidade-convocatoria de xullo para poder obter o aprobado final da materia no curso académico correspondente.

O alumnado (avaliación Continua e Non Continua) que suspenda ou non se presente á 1ª oportunidade-convocatoria deberá que ir á 2ª oportunidade-convocatoria de xullo e terá que realizar unha proba escrita de preguntas sobre a materia. O exame terá dúas partes diferenciadas: a) preguntas pechadas (tipo test) e abertas (desenvolvemento) sobre o contido teórico e b) preguntas abertas sobre a parte práctica de metodoloxía e elaboración dun proxecto de investigación.

En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo social, esta guía poderá ser adaptada para atender ás necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Alonso, L.E., **La era del consumo**, 1ª, Siglo XXI, 2005

Alonso, L. E. y Conde, F., **Historia del consumo en España: una aproximación a sus orígenes y primer desarrollo**, 1ª, Debate, 1994

Alonso, L.E., Fernández, C.J. y Ibáñez, R., **Estudios sociales sobre el consumo**, 1ª, CIS, 2020

Arribas, L. (coord); De Lucas Mantilla, A.; Mañas Ramíres, B. Ortí Mata, M., **Sociología del consumo e investigación de mercados:una guía didáctica**, 1ª, UNED, 2013

Barthes, R., **El sistema de la moda y otros escritos**, 1ª, Planeta, 2022

Barthes, R., **La aventura semiológica**, 2ª, Paidós Comunicación, 1993

Bauman, Z., **Vida de Consumo**, Fondo de Cultura Económica, 2007

Bauman, Z., **Trabajo, consumismo y nuevos pobres**, 2ª, Gedisa, 2008

Bocock, R., **El consumo**, 1ª, Talasa, 1993

Bourdieu, P., **La distinción: criterios y bases sociales del gusto**, Taurus, 2006

Baudrillard, J., **El sistema de los objetos**, 8ª, Siglo XXI, 1985

Braudillard, J., **La sociedad del consumo**, Siglo XXI, 2012

Chaney, D., **Estilos de vida**, 1ª, Talasa, 1996

García, N., **Culturas híbridas**, 1ª, Grijalbo, 1990

Lipovetsky, G., **El imperio de lo efímero: la moda y su destino en las sociedades modernas**, 6ª, Anagrama, 2006

Lipovetsky, G., **La era del vacío: ensayo sobre el individualismo contemporáneo**, 13ª, Anagrama, 2000

Simmel, G., **Filosofía de la moda**, 1ª, Casimiro Libros, 2014

Standing, G., **El precariado**, 1ª, Pasado y Presente, 2013

Veblen, T., **Teoría de la clase ociosa**, Fondo de Cultura Económica, 1992

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Antropoloxía: Antropoloxía social e cultural/O05G130V01201

Outros comentarios

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dinámica de grupos e intervención psicosocial comunitaria**

Materia	Dinámica de grupos e intervención psicosocial comunitaria			
Código	O05G130V01905			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Barreiros de la Torre, Delmiro			
Profesorado	Barreiros de la Torre, Delmiro			
Correo-e	dbarreiros@uvigo.es			
Web	http://http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php			
Descrición xeral	A materia pretende introducir ao alumnado de Educación Social no estudo dos problemas sociais desde unha perspectiva psicosocial, así como á análise e a intervención na comunidade, primando a participación activa da mesma e a potenciación dos seus recursos. Asimesmo intenta contribuír ao enriquecemento da súa formación aportando conceptos, teorías e ferramentas metodolóxicas para desenvolverse no seu labor con/en grupos, ampliando a súa perspectiva sobre os conflitos intra e intergrupales e as posibilidades de introducir dinámicas que contribúan á cooperación e a resolución consensuada e madura dos problemas da comunidade. Pretende, en suma, amosarlles as potencialidades inherentes á vida grupal fronte ás estratexias individualistas á hora de promover a calidade de vida e o benestar social d@s cidadáns e potenciar o seu labor como mediadores ou facilitadores sociais cedéndolle o protagonismo ós membros da comunidade e fomentando a súa participación en grupos formais e/ou informais.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
B1	Transmitir, promover e desenvolver a cultura
B2	Xerar redes sociais, contextos, procesos e recursos educativos e sociais
B3	Intervir como mediador social, cultural e educativo
B4	Coñecer, analizar e investigar os contextos sociais e educativos
B5	Deseñar, implementar e avaliar programas e proxectos socioeducativos
B6	Xestionar, dirixir, coordinar e organizar institucións e recursos socioeducativos
C1	Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, lexislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa
C2	Estar capacitado/a para o diagnóstico e a mediación na prevención e resolución de conflitos en condicións de desigualdade e crises en comunidades socioeducativas
C4	Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos
C5	Coñecer os fundamentos do deseño e uso dos medios, recursos e estratexias para a intervención socioeducativa e incorporalos nos diferentes ámbitos de acción socioeducativa
C7	Manexar con criterio métodos e estratexias de investigación cuantitativas e cualitativas, e aplicalas ás realidades socioeducativas
C9	Desenvolver programas e proxectos no contexto familiar e escolar
C10	Desenvolver programas e proxectos no ámbito da educación especializada (menores, necesidades educativas especiais, centros de saúde, condutas adictivas, institucións penitenciarias, e persoas e colectivos en risco de exclusión...)
C11	Organizar e administrar proxectos e servizos culturais, ambientais, de lecer e tempo libre
C14	Deseñar, aplicar e avaliar programas de educación permanente e de persoas adultas e anciás
C15	Deseñar, aplicar e avaliar programas para a inserción social e laboral
C17	Dominar as metodoloxías de dinamización social e cultural
D1	Capacidade de análise e síntese
D4	Utilización das TIC no ámbito de estudo e contexto profesional
D7	Dominio de metodoloxías e técnicas educativas, dinamizadoras de asesoramento e orientación
D8	Capacidade crítica e autocrítica
D9	Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos doutras áreas e en distintos contextos
D10	Recoñecemento e respecto de a diversidade e multiculturalidade

D11	Habilidades interpersoais
D12	Compromiso ético
D13	Autonomía na aprendizaxe
D14	Adaptación a situacións novas
D15	Creatividade
D17	Iniciativa e espírito emprendedor
D18	Apertura á aprendizaxe ao longo de toda a vida
D20	Orientación á calidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Integra críticamente os supostos psicosociais que están na base dos procesos de intervención socioeducativa.	A2 A3	B4	C1	D1 D8 D12 D13 D18 D20
Coñece as bases para o diagnóstico e a mediación na prevención e resolución de conflitos en condicións de desigualdade e crises en comunidades socioeducativas	A2	B3 B4	C2 C5	D1 D8 D12 D13 D20
Ten unha base para analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos.	A2 A3	B4	C4 C5 C7	D1 D4 D12 D13 D20
É capaz de asesorar na elaboración, deseño, aplicación e avaliación de plans, programas, proxectos e actividades socioeducativas no contexto da comunidade.	A2	B5 B6	C5 C9 C10 C11 C14 C15	D7 D9 D10 D11 D13 D14 D15 D20
Coñece os fundamentos do deseño e uso dos medios, recursos e estratexias para a intervención socioeducativa e incorporalos nos diferentes ámbitos de acción socioeducativa	A2	B1 B5	C5	D1 D8
É capaz de manexar con criterio métodos e estratexias de investigación cuantitativas e cualitativas, e aplicalas ás realidades socioeducativas	A2 A3	B4	C7	D1
É capaz de dominar metodoloxías de dinamización social e cultural e potenciar estruturas e procesos de participación e acción comunitaria, aplicando programas e técnicas de intervención.	A2	B2	C11 C17	D7 D9 D10 D11 D12 D13 D15 D17 D20

Contidos

Tema	
Introducción:	A dinámica de grupos no contexto da intervención comunitaria
Nivel grupal. Conceptos básicos	A orixe psicosocial da dinámica de grupos. Características dos grupos e tipos de grupos. Etapas na formación dos grupos. Funcións dos grupos. Estructura grupal: afectiva, de roles, de comunicación, AS cohesión grupal. O clima grupal, o entorno físico. O liderado. A estrutura da tarefa. Toma de decisións. Rendemento grupal. Dinámica de grupos: niveis de análise.
Dinámica de grupos en Educación Social	Técnicas de presentación, coñecemento, confianza e animación; técnicas de comunicación; técnicas de cooperación; técnicas de toma de decisións e resolución de conflitos; técnicas de organización e planificación. Relacións intergrupos.
Intervención psicosocial comunitaria (I): bases teóricas	Bases conceptuais da intervención psicosocial comunitaria. Comunidade, sentimento de comunidade, potenciación comunitaria (empowerment), principio de emancipación, cambio comunitario, benestar e calidade de vida. Modelos teóricos

Intervención psicosocial comunitaria (II): Bases metodolóxicas	Bases metodolóxicas da intervención psicosocial comunitaria: avaliación de necesidades, recursos e programas. Técnicas de avaliación.
Intervención psicosocial comunitario (III) Planificación	A intervención psicosocial comunitaria como cambio planificado. Niveis de análise e intervención. Planificación da intervención: estratéxica, táctica e operativa. Ambitos. A Participación comunitaria. Exemplos de programas e proxectos de intervención comunitaria.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Seminario	14	16	30
Lección maxistral	20	35	55
Traballo tutelado	0	44	44
Presentación	1	10	11
Eventos científicos	1	0	1
Seminario	6	0	6
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Toma inicial de contacto co alumnado a efectos de: -Presentación da materia e aclaración de posibles dúbidas ao respecto. -Detección de coñecementos e expectativas previas en relación á materia, intereses e grao de motivación.
Seminario	Actividade eminentemente práctica orientada á adquisición de coñecementos e habilidades instrumentais en relación coa intervención psicosocial comunitaria e a dinámica de grupos.
Lección maxistral	Exposición dos contidos da materia por parte do profesorado, así como das directrices do traballo a desenvolver polo alumnado. Adicaranse as derradeiras sesión para a súa exposición.
Traballo tutelado	O alumnado, preferiblemente en grupo, e, de non ser posible esta opción, de xeito individual elaborará un traballo centrado en algún dos aspectos do temario ou realizará un proxecto de intervención con grupos.
Presentación	Exposición oral por parte do alumnado, previa presentación escrita, dos traballos tutelados levados a cabo.
Eventos científicos	Conferencias, charlas ou exposición ou ben mesas redondas, debates... realizados por algún experto poñentes de prestixio, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia.
Seminario	Entrevistas mantidas polo alumnado co profesorado para asesoramento e desenvolvemento das actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Actividades introdutorias	Modalidades: - Presencial: directamente na aula (aclaración de posibles dúbidas e titorías grupais e individuais para organización, supervisión e seguemento de traballos e actividades realizadas); e fóra da aula, no horario de titorías establecido (cuestións varias a nivel académico, persoal, saídas profesionais....). - Non presencial: a través da plataforma virtual Tema ou do correo electrónico.
Lección maxistral	Modalidades: - Presencial: directamente na aula (aclaración de posibles dúbidas e titorías grupais e individuais para organización, supervisión e seguemento de traballos e actividades realizadas); e fóra da aula, no horario de titorías establecido (cuestións varias a nivel académico, persoal, saídas profesionais....). - Non presencial: a través da plataforma virtual Tema ou do correo electrónico.
Seminario	Seminarios Modalidades: - Presencial: directamente na aula (aclaración de posibles dúbidas e titorías grupais e individuais para organización, supervisión e seguemento de traballos e actividades realizadas); e fóra da aula, no horario de titorías establecido (cuestións varias a nivel académico, persoal, saídas profesionais....). - Non presencial: a través da plataforma virtual Tema ou do correo electrónico.
Traballo tutelado	Modalidades: - Presencial: directamente na aula (aclaración de posibles dúbidas e titorías grupais e individuais para organización, supervisión e seguemento de traballos e actividades realizadas); e fóra da aula, no horario de titorías establecido (cuestións varias a nivel académico, persoal, saídas profesionais....). - Non presencial: a través da plataforma virtual Tema ou do correo electrónico.

Seminario	Titoría en grupo Modalidades: - Presencial: directamente na aula (aclaración de posibles dúbidas e titorías grupais e individuais para organización, supervisión e seguemento de traballos e actividades realizadas); e fóra da aula, no horario de titorías establecido (cuestións varias a nivel académico, persoal, saídas profesionais....). - Non presencial: a través da plataforma virtual Tema ou do correo electrónico
-----------	---

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Seminario	Asistencia, participación e realización das actividades prácticas relacionadas con dinámica de grupos e intervención comunitaria propostas polo profesorado. Puntuación máxima: ata 1.5 puntos do total da nota. É preciso obter como mínimo 0.75 punto neste apartado para superar a proba.	15	A2 A3	B1 B2 B3 B4 B5 B6	C2 C4 C5 C7 C9 C10 C11 C14 C15 C17	D1 D4 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D17 D18 D20
Traballo tutelado	Elaboración de proxectos de intervención comunitaria nos que se contemple a utilización de diversas dinámicas de grupos á hora de deseñar as actividades. Puntuación máxima: ata 2,5 puntos do total da nota. É preciso obter como mínimo a metade neste apartado para superar a proba.	25	A2 A3	B2 B4 B5	C2 C4 C5 C9 C10 C11 C14 C15 C17	D1 D4 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D17 D18 D20
Presentación	Exposición dos traballos ou proxectos de intervención realizados. Puntuación máxima: ata 1 puntos do total da nota. É preciso obter como mínimo 0.5 punto neste apartado para superar a proba.	10	A2 A3	C17		D1 D4 D8 D9 D11 D13 D15 D20
Exame de preguntas obxectivas	Realización de dúas probas tipo test proba A (25%) e unha segunda proba B (25%) (preguntas con varias opcións de resposta), que incluírá diversas preguntas cortas de carácter aberto adicionalmente, sobre os contidos do temario. Descontaranse os erros dos acertos nas preguntas pechadas. Puntuación máxima: ata 5 puntos da nota final. Punto de corte para aprobar este apartado da materia: responder correctamente á metade das preguntas.	50	A2 A3	B1 B4	C1 C17	D1 D13 D18 D20

Outros comentarios sobre a Avaliación

Observacións

a. En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo social, esta guía poderá ser adaptada para atender ás necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT).

b. Para as materias que forman parte do curso ponte, debería incluírse unha referencia específica para ter en consideración a especificidade e experiencia profesional deste colectivo: □Coa finalidade de favorecer a conciliación da vida laboral e a formación académica, os contidos, planificación, recursos metodolóxicos e sistema de avaliación adaptaranse para alumnado do curso ponte garantindo, en todo caso, a consecución das competencias e resultados de aprendizaxe establecidos neste documento. Abrirase un cartafol específico na plataforma Moovi na cal se informará das tarefas e probas

de avaliación que guiarán o desenvolvemento desta materia para alumnado do curso ponte ou profesionais en exercicio

Avaliación

Alumnado Non Presencial que non poida seguir actividades de aula de xeito regular: criterios similares aos da modalidade presencial coa salvedade de que como non participan nas actividades prácticas de aula compensarán éstas con un traballo adicional práctico ademais do teórico. A súa avaliación basearase en: examen que combina preguntas de tipo test con preguntas curtas sobre material impreso vinculado con temario que se lle indicará oportunamente (Proba A: 25% máximo da calificación e outra proba B: 25% máximo da calificación), un traballo teórico (25% máximo da calificación), un traballo práctico (25% máximo da calificación), ambos planificados previamente de acordo co profesor. Para facer a media dos traballos co exame haberá que ter aprobado éste.

O alumnado de modalidade presencial que non alcance o 70% de asistencia nos controis que se fagan nas sesións teórico-prácticas, enténdese que pasará á modalidade de tipo non presencial.

Segunda Convocatoria (Xullo): se conservarán para a Convocatoria de Xullo as calificacións das competencias e probas superadas en convocatorias previas, examinándose o alumnado só das competencias e probas non superadas anteriormente.

As partes da materia superadas na 1ª oportunidade, non serán obxecto de avaliación na 2ª, considerándose, polo tanto, como aprobadas nese curso académico.

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).

Nota: data oficial de exame do 1º Período/Cuatrimestre (ver Taboleiro Titulación ou web da Facultade para saber día, hora e aula, e data revisión). <http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>

Examen convocatoria de xullo: (ver Taboleiro Titulación ou web da Facultade para saber día, hora e aula, e data revisión):

<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Blanco, A., y Rodríguez, J, **Intervención psicosocial.**, Pearson., 2007

Fernández, I., **Psicología de la intervención comunitaria**, Desclee de Brower, 2012

Froufe, S., **Técnicas de grupo en la animación comunitaria.**, Amarú., 2005

Marín, M., Troyano, Y., **Trabajando con grupos: técnicas de intervención.**, Pirámide., 2011

Maya, I., García; M., y Santolaya, F. J., **Estrategias de intervención psicosocial: casos prácticos.**, Pirámide, 2011

Pérez, M.J., **Dinámica de grupos en formación de formadores: casos prácticos.**, Herder., 2011

Sánchez, A, **Manual de psicología comunitaria: un enfoque integrado.**, Pirámide, 2007

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Intervención socioeducativa para a inclusión social/O05G130V01405

Avaliación de programas socioeducativos/O05G130V01901

Intervención en saúde e educación social/O05G130V01902

Intervención socioeducativa na infancia e adolescencia en situación de risco social/O05G130V01501

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Diagnóstico e análise de necesidades socioeducativas/O05G130V01303

Mediación en conflitos e situacións de violencia/O05G130V01502

Programas de animación sociocultural/O05G130V01503

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Antropoloxía: Antropoloxía social e cultural/O05G130V01201

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento/O05G130V01102

Habilidades sociais en educación social/O05G130V01404

Psicoloxía: Psicoloxía social/O05G130V01301

Socioloxía: Socioloxía da educación/O05G130V01302

Outros comentarios

Recomendacións, [outros comentarios]

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación ambiental para o desenvolvemento sostible**

Materia	Educación ambiental para o desenvolvemento sostible			
Código	O05G130V01906			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Vázquez Dorrio, Angel Manuel			
Profesorado	Vázquez Dorrio, Angel Manuel			
Correo-e	amdorrio@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Formación inicial dos futuros educadores sociais en educación ambiental para o desenvolvemento sostible			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Transmitir, promover e desenvolver a cultura
B2	Xerar redes sociais, contextos, procesos e recursos educativos e sociais
B3	Intervir como mediador social, cultural e educativo
B4	Coñecer, analizar e investigar os contextos sociais e educativos
B5	Deseñar, implementar e avaliar programas e proxectos socioeducativos
B6	Xestionar, dirixir, coordinar e organizar institucións e recursos socioeducativos
C1	Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, legislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa
C2	Estar capacitado/a para o diagnóstico e a mediación na prevención e resolución de conflitos en condicións de desigualdade e crises en comunidades socioeducativas
C3	Asumir e orientarse segundo valores de igualdade e de cidadanía democrática, e capacitar para a prevención e a mediación en casos de violencia nas súas diferentes manifestacións (simbólica, de xénero, laboral, escolar, sexual, étnica...)
C4	Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos
C5	Coñecer os fundamentos do deseño e uso dos medios, recursos e estratexias para a intervención socioeducativa e incorporalos nos diferentes ámbitos de acción socioeducativa
C6	Comprender a traxectoria da educación social e a configuración do seu campo e identidade profesional, a nivel comunitario, estatal, europeo e internacional
C7	Manexar con criterio métodos e estratexias de investigación cuantitativas e cualitativas, e aplicalas ás realidades socioeducativas
C8	Potenciar estruturas e procesos de participación e acción comunitaria, aplicando programas e técnicas de intervención (dinámica de grupos, motivación, negociación e promoción da asertividade...)
C9	Desenvolver programas e proxectos no contexto familiar e escolar
C10	Desenvolver programas e proxectos no ámbito da educación especializada (menores, necesidades educativas especiais, centros de saúde, condutas adictivas, institucións penitenciarias, e persoas e colectivos en risco de exclusión...)
C11	Organizar e administrar proxectos e servizos culturais, ambientais, de lecer e tempo libre
C12	Deseñar, aplicar e avaliar programas e estratexias de intervención socioeducativa no ámbito do desenvolvemento comunitario e cooperación ao desenvolvemento
C13	Deseñar, aplicar e avaliar programas e estratexias de intervención no ámbito cultural
C14	Deseñar, aplicar e avaliar programas de educación permanente e de persoas adultas e anciás

C15	Deseñar, aplicar e avaliar programas para a inserción social e laboral
C16	Elaborar e interpretar informes técnicos, de investigación e avaliación sobre accións, procesos e resultados socioeducativos
C17	Dominar as metodoloxías de dinamización social e cultural
C18	Ter capacidade para potenciar as relacións interpersoais, desenvolver habilidades de comunicación interpersoal, solidariedade e empatía
C19	Administrar, coordinar e supervisar entidades, equipamentos e grupos, en función de diferentes contextos e necesidades
C20	Asesorar na elaboración e aplicación de plans, programas, proxectos e actividades socioeducativas
D2	Planificación e organización
D3	Comunicación oral e escrita na/s lingua/s materna/s con apertura a outros códigos lingüísticos, en especial, as linguas cooficiais na comunidade galega
D4	Utilización das TIC no ámbito de estudo e contexto profesional
D5	Xestión da información
D6	Resolución de problemas e toma de decisións
D7	Dominio de metodoloxías e técnicas educativas, dinamizadoras de asesoramento e orientación
D8	Capacidade crítica e autocrítica
D9	Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos doutras áreas e en distintos contextos
D10	Recoñecemento e respecto de a diversidade e multiculturalidade
D11	Habilidades interpersoais
D12	Compromiso ético
D13	Autonomía na aprendizaxe

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
1. Capacidade de autoanálise crítico dos seus preconceptos, valores e hábitos en relación ao medio e á crise ambiental.	A1 A2 A4 A5	B2	C1 C3 C4	D3 D5 D6 D8 D10 D12
2. Capacidade de aplicar no seu desenvolvemento profesional unha visión complexa, dinámica e integrada dos elementos e procesos, biofísicos, socioculturais e económicos, que é preciso ter en conta para a construción dunha sociedade sustentable.	A2 A3 A4	B1 B2 B3	C1 C3 C19	D2 D5 D8 D12
3. Contribuír a desenvolver nos alumnos de Educación social as capacidades que lles permitan coñecer e valorar a contorna natural, así como as súas posibilidades de acción e de coidado.	A1	B1 B2		D5 D6 D8 D9 D12
3. Recoñecer e aplicar a Educación Ambiental como unha ferramenta social e comunitaria para o cultivo da cultura da sustentabilidade.	A1 A2	B1 B3 B4	C4 C5 C6 C8	D3 D8 D12 D13
5. Identificar os roles e os ámbitos profesionais específicos no campo da Educación Social orientados ao logro da sustentabilidade.	A2 A5	B2 B3 B4 B5 B6	C2 C6 C7 C8	
6. Coñecer técnicas, experiencias, recursos e infraestruturas para traballar a Educación Ambiental no ámbito non formal.	A4 A5	B1 B4 B6	C5 C17 C18	D5 D6 D7 D9 D10 D11 D12

7. Diseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, relacionados coa EA.

A1 B4 C7 D2
A2 B5 C8 D4
A3 B6 C9 D5
C10 D8
C11 D9
C12 D13
C13
C14
C15
C16
C17
C20

Contidos

Tema

Introdución ao Medio ambiente	- Concepto de medio ambiente - Recursos naturais e tipos - Impacto ambiental - Interacción Sistema ecolóxico-sistema económico. - A crise ambiental - Diferentes alternativas ante a problemática ambiental - Desenvolvemento sustentable. - Índices de medida da sostenibilidade
Problemas medio ambientais do mundo actual	- A auga un bien escaso.. - O deterioro do medio litoral e marino. - Contaminación atmosfera. - A perda dos nosos bosques. - Contaminación solo. - Desequilibrios norte-sur. - Consumo desmesurado. - Superpoblación - A biodiversidade en España: un gran tesoro - O problema enerxético. - Os residuos
Concepto e fundamentos da Educación Ambiental	- Perspectiva histórica da Educación Ambiental. - Concepto e fundamentos. - Modalidades da Educación Ambiental: formal, non formal e informal. - Obxectivos, características e dificultades da E.A.
Técnicas e Recursos para a Educación Ambiental	- Libros de texto e manuais. - Trípticos. - Xogos de simulación - Itinerarios didácticos. - Talleres. - Software. - Equipamentos para traballar a Educación Ambiental (Aulas de Natureza, granxas-escola, centros de interpretación).
Actividades e xogos para a Educación Ambiental	- Actividades prácticas relacionadas ca auga. - Actividades prácticas relacionadas co solo. - Actividades prácticas relacionadas ca enerxía. - Actividades prácticas relacionadas cos residuos.
Deseño e elaboración de programas de Educación ambiental.	- Estructura dun programa de Educación Ambiental - Planificación e deseño - Temporalización - Recollida de datos. - Adecuación o grupo receptor e a súa demanda. - Avaliación.
Introdución a avaliación de actividades, programas e recursos	- Tipos de Avaliación. - Revisión de diferentes programas de Educación Ambiental.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	23	10	33
Traballo tutelado	10	45	55
Presentación	1	0	1
Traballo tutelado	10	50	60
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante
Traballo tutelado	O/A estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias etc.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Traballo tutelado	Elaboración individual e en pequeno grupo de varios documentos nos que se reflectan as características do traballo levado a cabo. Os alumnos/as deben describir as tarefas e procedementos desenvolvidos, mostrar os resultados obtidos ou observacións realizadas, así como a análise e tratamento de datos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	A atención personalizada ao alumnado farase fundamentalmente a través de: Tutorías individuais: ao final da clase. Tutorías grupais: sesións con pequenos grupos, dentro da aula, para procurar o asesoramento e acompañamento do alumnado nos traballos principais. Tutorizacións vía correo electrónico: para atender a incertidume e dúbidas urxentes sobre a realización dos traballos, actividades, exames, etc. Formación on-line coa plataforma Moovi: para o intercambio e/ou debate, consulta de dúbidas,
Traballo tutelado	A atención personalizada ao alumnado farase fundamentalmente a través de: Tutorías individuais: ao final da clase. Tutorías grupais: sesións con pequenos grupos, dentro da aula, para procurar o asesoramento e acompañamento do alumnado nos traballos principais. Tutorizacións vía correo electrónico: para atender a incertidume e dúbidas urxentes sobre a realización dos traballos, actividades, exames, etc. Formación on-line coa plataforma Moovi: para o intercambio e/ou debate, consulta de dúbidas,

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Traballo tutelado	O/A estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias etc.	30				
Presentación	Exposición de traballos por parte do alumnado	10	A4 A5	B5	C5 C6 C7 C8 C9 C10	D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D13
Traballo tutelado	Documento elaborado polo estudante que recompila información sobre as experiencias, proxectos, tarefas e traballos realizados durante proceso de formación. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita.	30	A2 A3 A4 A5	B3 B4 B5 B6	C2 C3 C4 C5 C6 C7 C8 C10 C11 C12 C14 C16 C17 C19	D3 D5 D6 D7 D12 D13

Exame de preguntasProbas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen obxectivas preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta.

30	A1	B1	C1	D2
	A2	B2	C2	D3
	A3	B3	C3	D4
	A4	B4	C4	D5
	A5	B5	C5	D6
		B6	C6	D7
			C7	D8
			C8	D9
			C9	D10
			C10	D11
			C11	D12
			C12	D13
			C13	
			C14	
			C15	
			C16	
			C17	
			C18	
			C19	
			C20	

Outros comentarios sobre a Avaliación

CRITERIOS DE AVALIACIÓN E CUALIFICACIÓN

Valorarase a adquisición de competencias da materia mediante os seguintes procedementos e criterios de avaliación e cualificación: . - Asimilación dos conceptos teórico-prácticos da materia.- Capacidade de utilizar os devanditos conceptos á hora de aplicalos en contextos específicos. - Dominio da linguaxe didáctico-científico, capacidade de argumentación e de razoamento lóxico, rigor e claridade argumentativa. - Claridade das exposicións, utilización dos recursos e elaboración do material didáctico axeitado. - Interese, iniciativa e participación do alumnado. - Capacidade de análise crítica de exemplificacións metodolóxicas, actividades e recursos propios da área. - Uso correcto da lingua, con especial atención á ortografía, sintaxe e redacción. - Uso axeitado das fontes de información e manexo correcto da bibliografía utilizada. Os traballos presentados deben ser orixinais e mostrar claridade expositiva, estruturación e sistematización, coherencia interna, orixinalidade e creatividade, capacidade de crítica e autocrítica, capacidade de análise e síntese, e corrección ortográfica.

A cualificación final da materia resultará da integración das distintas notas nas actividades realizadas. A porcentaxe que se lle asigna a cada parte será como mostra no apartado anterior.

As partes da materia superadas na 1ª oportunidade, non serán obxecto de avaliación na 2ª, considerándose, polo tanto, como aprobadas nese curso académico.

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

CONVOCATORIA DE XULLO

Aqueles estudantes que non superen algunhas das probas ou actividades suxeitas a avaliación poderán recuperalas na convocatoria de xullo. Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non ás clases o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.

Para a data oficial de exames consultar a web da facultade <http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php> no espazo "docencia exames"

AVALIACION PARA O ALUMNADO NON PRESENCIAL

A) PLAN DE TRABAJO PARA ALUMNADO QUE NON ASISTE A CLASES TEÓRICAS (XOVES)

- Porcentaxe cualificación: 30% da nota final

Na plataforma MOOVI, Sección Documentos iranse colgando sucesivamente os materiais e presentacións teóricas sobre as que versará o exame.

B) PLAN DE TRABAJO PARA ALUMNADO QUE NON ASISTE A DINÁMICAS (MÉRCORES)

- Porcentaxe cualificación: 35% da nota final

Realización dos exercicios que se atopen na plataforma MOOVI que se indiquen. Terán que facerse de forma individual, aínda que estean explicitados para traballo en grupo na aula.

C) PLAN DE TRABAJO PARA ALUMNADO QUE NON ASISTE AO LABORATORIO (XOVES)

- Porcentaxe cualificación: 35% da nota final

Deseño dun programa de intervención en E.A. Tedes que programar dúas sesións de 4 horas cada unha sobre unha problemática ambiental e destinatarios que vós consideredes, focalizando no deseño de actividades a realizar.

IMPORTANTE: A superación da materia supón aprobar o exame e a entrega das tarefas anteriormente descritas.

En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo social, esta guía poderá ser adaptada para atender ás necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT).

Coa finalidade de favorecer a conciliación da vida laboral e a formación académica, os contidos, planificación, recursos metodolóxicos e sistema de avaliación adaptaranse para alumnado do curso ponte garantindo, en todo caso, a consecución das competencias e resultados de aprendizaxe establecidos neste documento. Abrirase un cartafol específico na plataforma Moovi na cal se informará das tarefas e probas de avaliación que guiarán o desenvolvemento desta materia para alumnado do curso ponte ou profesionais en exercicio.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Cascón, P. e L. Martínez Ten, **En busca de los objetivos del Milenio 4 : un cuento, juegos y actividades para lograr un medio ambiente sostenible y un mundo solidario**, Editorial Catarata, 2007

Flor Perez, J.I., **Hablemos de medio ambiente : para conocer cómo funciona nuestro entorno y poder actuar**, Editorial Pearson, 2006

Granados Sánchez, J., **Manual de medio ambiente y sostenibilidad**, Editorial Dykinson, 2010

Kramer, F., **Manual práctico de educación ambiental. Técnicas de simulación, juegos y otros métodos educativos**, Ediciones Catarata, 2002

Sánchez Sánchez-Cañete, Francisco Javier, **Juegos y actividades de cultura ambiental y cambio climático**, Ediciones Mágina, 2008

Bibliografía Complementaria

Amador, L. V. y Esteban, M, **Desde la educación social a la educación ambiental. Hacia una intervención educativa socioambiental.**, 2011

Aznar, P. y Ull, M. A., **La responsabilidad por un mundo sostenible. Propuesta educativas a padres y profesores.**, Desclée De Brouwer., 2013

Granados Sánchez, J., **Manual de medio ambiente y sostenibilidad**, Editorial Dykinson, 2010

Heras, P, **Educación ambiental y materiales didácticos. Una visión del estado de la cuestión.**, Area, M. y otros (Coords.), Materiales y recursos, 2010

Melendro, M., Murga, M.A., y Cano, A. (Coords.), **IDEAS: Iniciativas de Educación Ambiental para la Sostenibilidad.**, Uned, 2011

MMA Ministerio de Medio Ambiente, **Guía de recursos para la educación ambiental. Materiales y equipamientos.**, CENEAM, 2010

Murga-Menoyo, M. A., **Desarrollo sostenible. Problemáticas, agentes y estrategias.**, UNED/McGraw Hill, 2013

Novo, M., **El Desarrollo Sostenible. Su dimensión ambiental y educativa.**, Ed. Pearson, Prentice Hall., 2007

Unesco, **Cómo construir un programa de educación ambiental.**, Los libros de la catarata., 1995

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Educación de persoas adultas/O05G130V01401

Outros comentarios

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS)

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Educación intercultural e para a paz				
Materia	Educación intercultural e para a paz			
Código	O05G130V01907			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Carrera Fernández, María Victoria			
Profesorado	Carrera Fernández, María Victoria Pérez Enríquez, María Esther			
Correo-e	mavicarrera@uvigo.es			
Web	http://fcce.uvigo.es/es/docencia/profesorado/maria-victoria-carrera-fernandez/			
Descrición xeral	A materia de Educación Intercultural e para a Paz oríéntase á promoción dos conceptos relativos á Paz e á Interculturalidade, na súa acepción positiva, no marco da Paradigma Sociocrítico da Educación; así como nos principais fitos históricos da Educación para a Paz, os compoñentes da disciplina e a Educación para a Cidadanía e a Convivencia no marco dos Dereitos Humanos, así como nas estratexias e recursos adecuados para a intervención. Así mesmo promove no alumnado a interiorización de valores de respecto e tolerancia en positivo, solidariedade e empatía. E capacítalle para recoñecer situacións de violencia non só directa, senón tamén estrutural e simbólica; así como desenvolver estratexias e programas de prevención da violencia e promoción da convivencia. Proxéctase en diversos campos profesionais: Intervención socioeducativa non formal, entre a que podería destacarse o lecer infantil e xuvenil; así como o marco da educación de persoas adultas; en centros e proxectos de integración de grupos en situacións de conflito social; ou en ONGs. Así como na intervención educativa formal nos centros educativos, servindo á vez de ponte ou conexión entre estes e a súa contorna, establecendo un diálogo entre escola e familia, e entre escola e outros axentes de educación non formal da contorna local e comunitaria. Contribuíndo, en definitiva, á formación dun pensamento crítico propio que oriente unha práctica profesional comprometida e democrática			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Transmitir, promover e desenvolver a cultura
B2	Xerar redes sociais, contextos, procesos e recursos educativos e sociais
B3	Intervir como mediador social, cultural e educativo
B4	Coñecer, analizar e investigar os contextos sociais e educativos
B5	Deseñar, implementar e avaliar programas e proxectos socioeducativos
B6	Xestionar, dirixir, coordinar e organizar institucións e recursos socioeducativos
C3	Asumir e orientarse segundo valores de igualdade e de cidadanía democrática, e capacitar para a prevención e a mediación en casos de violencia nas súas diferentes manifestacións (simbólica, de xénero, laboral, escolar, sexual, étnica...)
C10	Desenvolver programas e proxectos no ámbito da educación especializada (menores, necesidades educativas especiais, centros de saúde, condutas adictivas, institucións penitenciarias, e persoas e colectivos en risco de exclusión...)
C19	Administrar, coordinar e supervisar entidades, equipamentos e grupos, en función de diferentes contextos e necesidades

D3	Comunicación oral e escrita na/s lingua/s materna/s con apertura a outros códigos lingüísticos, en especial, as linguas cooficiais na comunidade galega
D12	Compromiso ético
D18	Apertura á aprendizaxe ao longo de toda a vida

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecer e comprender os principais fitos históricos da Educación para a Paz.	A1 A3 A4	B4		D3 D12 D18
Ser capaz de deseñar, implementar e avaliar programas de Educación Intercultural e para a Paz nos diferentes contextos socioeducativos.	A1 A2 A5	B2 B3 B4 B5 B6	C3 C10	D3 D12 D18
Promocionar a cultura de paz no ámbito socioeducativo, establecendo pontes de colaboración entre o ámbito escolar e a educación non formal e informal	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5	C3 C10 C19	D3 D12 D18
Valorar a diversidade en todas as súas manifestacións (étnica, racial, cultural, lingüística, sexual ou de xénero) e desenvolver unha capacidade crítica e empática, de compromiso ético cos colectivos en situación de desvantaxe social.	A2 A3	B1	C3 C10	D3 D12 D18
Coñecer o método socioafectivo, así como as diferentes técnicas e estratexias de Educación Intercultural e para a Paz, e ser capaz de poñelas en marcha nos diversos contextos socioeducativos.	A1 A2 A4 A5	B1 B3 B4 B5	C3 C10 C19	D3 D12 D18

Contidos

Tema	
Formulacións teóricas e metodolóxicas.	Aproximación teórica: Concepto de Paz e Interculturalidade. Outros conceptos chave (violencia, otredade, conflito e educación en valores). Cara a un concepto de Educación Intercultural e para a Paz no marco do Paradigma Sociocrítico. Aproximación histórica: Antecedentes (a contribución pedagóxica e o legado da non-violencia). O movemento de Educación para a Paz anterior á II Guerra Mundial. O movemento de Educación para a Paz entre as dúas Guerras Mundiais. O movemento de Educación para a Paz despois da II Guerra Mundial (a creación da ONU e a UNESCO, o Movemento da Non-violencia e a achega da Investigación para a Paz). A Educación para a Paz na actualidade (labor actual da UNESCO, achegas dos foros sociais mundiais, movementos sociais, pacifistas e sociopedagóxicos).
Componentes.	Dereitos Humanos. Desarme. Desenvolvemento. Comprensión Internacional. Interculturalismo. Educación e resolución de conflitos. Educación non sexista.
A educación para a convivencia e a cidadanía.	Educación para a paz e democracia Educación para a paz e diversidade sexual, cultural e funcional. Fenómenos de otredade nos espazos socioeducativos. Educación para a convivencia en institucións de educación formal e non formal.
Recursos e estratexias de acción nos diversos ámbitos educativos.	Recursos e estratexias. O método socioafectivo. Experiencias de boas prácticas na nosa contorna.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	12	12	24
Seminario	9	30	39

Traballo tutelado	4	42	46
Traballo tutelado	6	0	6
Presentación	3	6	9
Actividades introductorias	2	0	2
Aprendizaxe colaborativa	6	5	11
Debate	2	0	2
Exame de preguntas obxectivas	1	10	11

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo alumnado.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Traballo tutelado	O alumnado, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do alumnado que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía e expresión escrita.
Traballo tutelado	Traballos realizados na aula como complemento ás sesións teóricas e prácticas. Preferiblemente de carácter grupal e co obxectivo de facer máis significativos os contidos de aprendizaxe.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio ou proxecto. Pódese levar a cabo individual ou grupalmente.
Actividades introductorias	Actividades de presentación da materia, análise de coñecementos previos, actitudes e intereses/expectativas en relación á materia.
Aprendizaxe colaborativa	Comprende un grupo de procedementos de ensino que parten da organización da clase en pequenos grupos mixtos e heteroxéneos onde o alumnado traballa de forma coordinada entre si para desenvolver tarefas académicas e afondar na súa propia aprendizaxe.
Debate	Charla aberta entre un grupo de estudantes. Pode centrarse nun tema dos contidos da materia, na análise dun caso, no resultado dun proxecto, exercicio ou problema desenvolvido previamente nunha sesión maxistral...

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Titorizarase ao alumnado en horarios de titoría da docente (consultar na páxina web de Facultade). Ademais dedicaranse algúns tempos na clase para a organización e tutela dos traballos grupais.
Presentación	Titorizarase ao alumnado nos horarios de titoría da docente (consultar na páxina web de Facultade)
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Titorizarase as dúbidas do alumnado nos horarios de titoría da docente (consultar na páxina web de Facultade)

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Seminario	As conclusións de cada seminario serán recollidas nunha síntese e reflexión persoal.	40	A1 A2 A3 A4	B4	C3	D3 D12 D18
Traballo tutelado	Son traballos en grupos pequenos, cunha supervisión constante por parte do profesor/a.	30		B4 B5	C3 C10	D3 D12
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos/as seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	30	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6	C3 C10 C19	D3 D12 D18

Outros comentarios sobre a Avaliación

A) DESCRIPCIÓN DAS CARACTERÍSTICAS DA AVALIACIÓN

Avaliación para alumnado asistente: terá a consideración de asistente o alumnado que asista polo menos o 80% de a materia. A avaliación será continua, comentando co alumnado a súa situación en cada momento. Consistirá na realización dun diario de prácticas no que se recollerán as principais conclusións de cada un dos seminarios (40%), así como na realización dun traballo grupal tutelado (30%) e dun exame de preguntas obxectivas (30%). Para superar a materia será preciso alcanzar polo menos o 50% de todos os apartados de a avaliación.

Avaliación para alumnado non asistente: terá a consideración de non asistente o alumnado que non alcance o 80% de a asistencia á materia. Para non asistentes, propónse unha avaliación semellante: traballo tutelado (30%); exame de preguntas obxectivas (40%); o diario de sesións sobre os seminarios será substituído por un resumo e valoración crítica dos diferentes temas do programa (30%), chegando á posibilidade de nota máxima.

En ambos casos, é necesario alcanzar polo menos o 50% de cada apartado da avaliación. De non ter superada a materia na convocatoria de xuño, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

B) As partes da materia superadas na 1ª oportunidade, non serán obxecto de avaliación na 2ª, considerándose, polo tanto, como aprobadas neste curso académico

C) As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade (<http://fcce.uvigo.es/es/>) no espazo "datas exames"

D) Outras cuestións: en coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo social, esta guía poderá ser adaptada para atender ás necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT)

E) Outras cuestións: en relación ao alumnado do curso ponte, coa finalidade de favorecer a conciliación da vida laboral e a formación académica, os contidos, planificación, recursos metodolóxicos e sistema de avaliación adaptaranse garantindo, en todo caso, a consecución das competencias e resultados de aprendizaxe establecidos neste documento. Abrirase un cartafol específico na plataforma Moovi na cal se informará das tarefas e probas de avaliación que guiarán o desenvolvemento desta materia para o alumnado do curso ponte ou profesionais en exercicio.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Cid, X.M., Carrera, M.V. ; Díaz, C. (Coords.), **A Paz. Punto de (25) Encontro (s) de Educadores e Educadoras**, Andavira, 2012

Freire, P., **Pedagogía del oprimido**, Paz e Terra, 1970

Freire, P., **Pedagogía de la indignación**, Morata, 2001

Jares, X.R., **Educación para la paz. Su teoría y su práctica**, Popular, 2005

Monclús, A. & Sabán, C. (Coords.), **Educación para la paz. Enfoque actual y propuestas didácticas**, CEAC, 2008

Bibliografía Complementaria

Carrera, M.V., **Educando Queer: el educador/a social como agente de subversión de género en la escuela**, 2013

Ariño, A., **Estilos de aculturación y conciencia intercultural. En J. García Roca & J. Lacomba (Eds.), La inmigración en la sociedad española (pp. 245-266)**, Bellaterra, 2008

Camps, V., **Educación para la ciudadanía**, Fundación ECOEM, 2007

Carrera, M.V., DePalma, R. & Lameiras, M., **Toward a more comprehensive understanding of bullying in school settings**, 2011

Carrera, M.V., Lameiras, M. & Rodríguez, Y., **Heteronormatividad, cultura y educación: un análisis a propósito de XXY**, 2013

Cid, X.M., Carrera, M.V., Diéguez, N. & Cid, A., **Educació per a la pau en la trajectòria freinetiana. Del seu discurs originari als actuals moviments de l' escola moderna a la península Ibèrica**, 2017

Córdoba, D., Sáez, J. & Vidarte, P. (Coords.), **Teoría Queer: políticas bolleras, maricas, trans, mestizas**, 2ª ed., Egales, 2007

DePalma, R. & Atkinson, E. (Eds.), **Interrogating heteronormativity in primary schools: The work of the No Outsiders project.**, Trentham, 2009

Hicks, D., **Educación para la paz: cuestiones, principios y prácticas en el aula**, Morata, 1993

Priegue, D., **A escola en Galicia e os desafíos do alumnado inmigrante: Avaliación dun programa para familias inmigrantes.**, 2008

Ribotta, A., **Educación en Derechos Humanos. La asignatura pendiente.**, Dykinson, 2006

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Discapacidade e educación social/O05G130V01909

Sexualidade e saúde/O05G130V01912

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Educación ambiental para o desenvolvemento sostible/O05G130V01906

Iniciación na práctica profesional/O05G130V01601

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Teorías e institucións educativas/O05G130V01103

Xénero e educación social/O05G130V01305

Habilidades sociais en educación social/O05G130V01404

Outros comentarios

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Xerontoloxía e educación social				
Materia	Xerontoloxía e educación social			
Código	005G130V01908			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Vázquez Vázquez, Miguel Ángel			
Profesorado	Failde Garrido, José María Vázquez Vázquez, Miguel Ángel			
Correo-e	mvazquezv@uvigo.es			
Web	http://http://193.146.32.240/tema1213/claroline/course/index.php			
Descrición xeral				

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Transmitir, promover e desenvolver a cultura
B2	Xerar redes sociais, contextos, procesos e recursos educativos e sociais
B3	Intervir como mediador social, cultural e educativo
B4	Coñecer, analizar e investigar os contextos sociais e educativos
B5	Deseñar, implementar e avaliar programas e proxectos socioeducativos
B6	Xestionar, dirixir, coordinar e organizar institucións e recursos socioeducativos
C1	Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, legislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa
C2	Estar capacitado/a para o diagnóstico e a mediación na prevención e resolución de conflitos en condicións de desigualdade e crises en comunidades socioeducativas
C4	Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos
C5	Coñecer os fundamentos do deseño e uso dos medios, recursos e estratexias para a intervención socioeducativa e incorporalos nos diferentes ámbitos de acción socioeducativa
C7	Manexar con criterio métodos e estratexias de investigación cuantitativas e cualitativas, e aplicalas ás realidades socioeducativas
C9	Desenvolver programas e proxectos no contexto familiar e escolar
C10	Desenvolver programas e proxectos no ámbito da educación especializada (menores, necesidades educativas especiais, centros de saúde, condutas adictivas, institucións penitenciarias, e persoas e colectivos en risco de exclusión...)
C11	Organizar e administrar proxectos e servizos culturais, ambientais, de lecer e tempo libre
C14	Deseñar, aplicar e avaliar programas de educación permanente e de persoas adultas e anciás
C15	Deseñar, aplicar e avaliar programas para a inserción social e laboral
C17	Dominar as metodoloxías de dinamización social e cultural
D1	Capacidade de análise e síntese
D4	Utilización das TIC no ámbito de estudo e contexto profesional
D7	Dominio de metodoloxías e técnicas educativas, dinamizadoras de asesoramento e orientación
D8	Capacidade crítica e autocrítica
D9	Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos doutras áreas e en distintos contextos
D10	Recoñecemento e respecto de a diversidade e multiculturalidade
D11	Habilidades interpersoais
D12	Compromiso ético
D13	Autonomía na aprendizaxe
D14	Adaptación a situacións novas
D15	Creatividade

D17 Iniciativa e espírito emprendedor

D18 Apertura á aprendizaxe ao longo de toda a vida

D20 Orientación á calidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecemento dos contextos de traballo e as necesidades nos eidos concretos comunitarios e especializados da Intervención Profesional do Educador en Xerontoloxía.	A3 A4	B2 B4 B5	C5 C14	D13 D15 D17
Comprensión do proceso de avellentamento fisiolóxico e os Síndromes Xeriatricos que condicionan a vellez con enfermidade.	A2 A3 A4	B3 B5 B6	C1 C10 C15	D1 D7
Detectar os mitos, estereotipos e as respostas sociais ante a vellez e os valores propios das persoas de idade avanzada, e promover a atención centrada na persoa.	A3 A4	B1 B3 B4 B5	C4	D8
Capacidade para a recoñecer as limitacións funcionais no proceso de avellentamento normal.	A3 A4	B1 B4 B5	C1 C2 C7	D10
Utilización de ferramentas e técnicas de Valoración Xerontolóxica especializadas para o desenvolvemento de Programas Individualizados de atención e a realización de informes xerontolóxicos.	A2 A3 A4	B3 B4 B5	C4	D1 D7 D9
Manexo dos recursos e ferramentas para desenvolver Programas de Intervención Xeragóxica para Persoas Maiores, Cuidadores e para os Centros de Atención Xeriatrica.	A4 A5	B2 B3 B5 B6	C2 C5 C9 C10 C11 C14 C17	D11 D17
Entrenamento en técnicas e habilidades específicas para o desenvolvemento da prevención do avellentamento e a promoción do Avellentamento Activo e a mellora da vida n vellez (empowerment xerontolóxico), coa práctica da Intervención Xeragóxica.	A2 A4	B1 B2 B3 B4 B5 B6	C2 C7 C9 C14 C17	D7 D10 D11
Adquirir técnicas de intervención preventiva para a dependencia xeriatrica e a adaptación de contextos de vida para as persoas maiores en situación de dependencia	A2 A4	B1 B2 B3 B5	C2 C11 C14	D4 D7 D12 D20
Manexo dos recursos de Comunicación e Intervención Xeragóxica eficaz con Personas Maiores con síndromes asociados, Cuidadores profesionais e/ou familiares e sociedade.	A3 A4 A5	B1 B2 B3 B5	C2 C4 C9 C14 C17	D4 D7 D9 D10 D11 D12 D14 D15 D17 D18 D20
Coñecemento sobre estratexias de intervención xeragóxica ante o enfermar, a morte e o duelo para Personas Maiores, Profesionais e familiares.	A2 A4	B3 B4 B5	C1 C5 C7 C9 C11 C14	D9 D11 D12 D14

Contidos

Tema

1. Necesidades, demandas e recursos de Atención en Xerontoloxía Social. ¿en verdade hai tantas persoas Maiores en Galicia, en España ou no mundo?
¿Que é a Xeragoxía e cal é a súa utilidade na sociedade do século *XXI?

1.1 Conceptos en Xeriatría e en Xerontoloxía. *Educación social xerontolóxica: Xeragoxía ou Xerontagoxía.
1.2 Demografía sociosanitaria xeriatrica
1.3 Situación social das persoas Maiores en España e en Galicia.
1.4 Realidades xeriatricas. O desdibuxo da vellez en Galicia.
Mitos e estereotipos xerontolóxicos na néboa.

¿Hai traballo neste ámbito?

¿É realmente boa actividade profesional a Xerontoloxía educativa?

2. Intervención Xerontolóxica: Programas e experiencias: ¿Intervención ou Apoio? Aprendizaxes para desenvolver o teu primeiro proxecto de intervención Xeragóxica (...os teus recursos para o primeiro verán).	2.1 Guías para o desenvolvemento de Programas de Intervención. 2.2 Deseño dun programa Xeragóxico: propostas 2.3 Elaboración de Informes de resultados. 2.4 Presentación en ppt, ou similar, do Programa deseñado de apoio ás Persoas Maiores.
3. Dependencia e Vellez: Algúnhas das chamadas síndromes xeriatricas e qué facer dende a intervención xeragóxica. A maioría independente e o benestar na vellez: técnicas e habilidades de análises e apoio.	3.1 Concepto de síndrome xeriatrico 3.2 Grandes síndromes en xeriatría 3.3 As demencias no *DSM-5: Trastornos neurocognitivos maiores e menores
4. Estratexias e Técnicas de valoración xerontolóxica, Escalas, test e ferramentas de Avaliación.	4.1 Casos practicos. Obradoiro 4.2 Traballo de campo 4,3 Saída de campo a Centros xeriatricos

"Avaliar para intervir, durante e despois..."

Primeiro avaliación, e despois Apoio organizado.

5. A planificación da atención especializada. Guía-esquema para o desenvolvemento de Programas de intervención xeroeducativa. O teu primeiro traballo de Educación social para a Xerontoloxía educativa.	5.1 Deseño práctico dun programa Xeragóxico posibilitista nun contexto real 5.2 Elaboración de Informes de discusión e resultados ou de posibles resultados.
6. Técnicas de traballo xeriatrico e de comunicación en xerontoloxía, Porque as palabras importan...	6.1 Síndromes sensoriais e especificidades en comunicación con persoas maiores 6.2 Comunicación en situacións patolóxicas. 6.3 Comunicación na terminalidad 6.4 O elderspeak ou unha forma sutil de maltrato

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	5	6
Lección maxistral	22.5	12.5	35
Saídas de estudo	1	14	15
Traballo tutelado	10	40	50
Resolución de problemas	1	10	11
Foros de discusión	2	1	3
Seminario	4.5	7.5	12
Exame de preguntas obxectivas	1	5	6
Traballo	1	5	6
Estudo de casos	1	5	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	*Sesión de presentación da materia, dos recursos *bibliográficos, *información web, contidos e sistemas de *evaluación. *Visionado de Anuncios, noticias, vídeos e curtos.
Lección maxistral	*Exposicións participativas mediante *presentacións de Temas Teóricos e Prácticos, seminarios e propostas de exercicios de consolidación de competencias a desenvolver polo Alumnado
Saídas de estudo	Visitas Técnicas os diferentes Centros; servizos e Programas de Atención Xerontolóxica públicos e privados, con sesións de avaliación conxunta ou grupal posteriores.
Traballo tutelado	Revisións temáticas e presentación de traballos feitos polo alumnado, de maneira individual ou *grupal, baixo orientación e condución do Profesor
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e se realizan exercicios da avaliación mediante autoavaliación de actitudes e coñecementos.

Foros de discusión	Opcional: Actividade individual na que se debaten de maneira virtual diferentes propostas de análises de intervención Xerontolóxica
Seminario	Opcional: Actividades encamiñadas a profundar naqueles aspectos máis relevantes ou temáticas específicas de interese para o Alumnado. Elaboración de curtos, vídeos e imaxes sobre educación xerontolóxica ou Xerontoxica.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Actividades introdutorias	Análise do Programa da materia, das necesidades do Grupo de alumnado, da realidade xeriatría da vellez en Galicia, España e Europa. Procura de recursos na rede, avaliación documental e bibliográfica.
Seminario	Tutorización individualizada e grupal para traballos de campo e traballos de análise
Traballo tutelado	Realización de polo menos dúas tutorías individuais por Alumno/a
Resolución de problemas	Atención mediante correo-e ou teléfono móbil, e no despacho do profesor, para análise do Programa da materia, os traballos ou os exames
Foros de discusión	Opcional. Apoio mediante foros en plataforma docente
Probas	Descrición
Traballo	Atención persoal e grupal para apoio na realización do Programa de Intervención ou Apoio.
Estudo de casos	Tutorización individual ou grupal para exercicios de análise de caso ou contexto

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saídas de estudo	Faranse Visitas técnicas tuteladas a centros e Programas de atención a persoas Maiores, con Informes realizados polo Alumnado	10	A3	B3 B4	C1 C4	D1 D8 D9 D10 D11 D12 D14
Traballo tutelado	O Alumnado, de maneira individual e ocasionalmente grupal fará revisións e presentacións de Temas e Proxectos relacionados coas accións de Apoio as Persoas Maiores, as súas familias, os coidadores e a Sociedade. Elaborar un Proxecto de Intervención Xeragóxica nun contexto real e de desenvolvemento posible.	40	A2 A3 A4 A5	B1 B2 B4 B5 B6		D1 D4 D7 D15 D17 D18 D20
Resolución de problemas	Exercicios en clase ou remitidos (caso de non presenciais) mediante propostas definidas de análise grupal ou individual sobre competencias de saber, saber facer e saber estar en Xerontoloxía social.	3	A2 A3	B4	C1 C2 C4 C5 C7 C9 C10 C11 C14 C15 C17	
Foros de discusión	Opcional: valoración de respostas a foros de debate	2	A4 A5	B1	C1 C2 C5 C7 C15	D1 D4 D8 D13 D17 D18 D20
Seminario	Nos Seminarios, cada Alumno/realizará unha revisión sobre os coñecementos actuais temas propostos	5	A3	B4		D1 D4 D8 D13 D18

Exame de preguntas obxectivas	Valorar os resultados da aprendizaxe do alumno en relación aos obxectivos propostos para Alumnado.	40	A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6	C1 C2 C4 C5 C7 C9 C10 C11 C14 C15 C17	D1 D7 D8 D10 D11 D13 D17 D20
-------------------------------	--	----	----------------------	----------------------------------	---	---

Outros comentarios sobre a Avaliación

O Alumnado presencial e non presencial deberá facer todos os Traballos Tutelados, Resolución de problemas, Traballos de Seminarios e Foros de debate no prazo que se establezca en cada caso; desenvolver e participar na Visita técnica, e a realización de próba test e preguntas curtas de coñecemento teórico e práctico.

Así mesmo, incluso os alumnos que non demostren alcanzar as competencias básicas da materia na convocatoria de xuño, terán dereito a realizar a convocatoria de Xullo. No entretanto, as competencias xa alcanzadas na avaliación de Xuño poderanse conservar como superadas para a convocatoria de Xullo, de xeito que as partes da materia superadas na 1ª oportunidade non serán obxecto de avaliación na 2ª convocatoria, considerándose polo tanto, como aprobadas neste Curso académico.

DATA DE EXAMES: A sinalada e aprobada na data oficial pola Facultade. Consultar: Taboleiro de anuncios e a web da Facultade.

e na web da facultade (<http://fcce.uvigo.es/es/>) no espazo "datos exames"

Outras cuestións: en coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo social, esta guía poderá ser adaptada para atender ás necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT)

Outras cuestións: en relación ao alumnado do curso ponte, coa finalidade de favorecer a conciliación da vida laboral e a formación académica, os contidos, planificación, recursos metodolóxicos e sistema de avaliación adaptaranse garantindo, en todo caso, a consecución das competencias e resultados de aprendizaxe establecidos neste documento. Abrirase un cartafol específico na plataforma Moovi na cal se informará das tarefas e probas de avaliación que guiarán o desenvolvemento desta materia para o alumnado do curso ponte ou profesionais en exercicio.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bermejo, L., **Envejecimiento activo y actividades socioeducativas con personas mayores. Guía de buenas prácticas**, Editorial Médica Panamericana, 2010

Bermejo, L., **Gerontología educativa. Cómo diseñar proyectos educativos con personas mayores**, Editorial Médica Panamericana, 2005

Martínez Rodríguez, T., **Personas mayores y lenguaje cotidiano. El poder de las palabras**, primera, Fundación Pilares, 2020

Bonafont, Anna, **Atención centrada en la persona: Historia de Vida y plan personalizado de atención y de apoyo al proyecto de vida**, primera, Fundación Pilares, 2020

VVAA, **Educational Gerontology An international Journal**, suscripción, Routledge,

Bibliografía Complementaria

Castañeda García, P., **Vejez, dependencia y salud. Guía práctica de gerontología.**, Pirámide, 2009

Gil Gregorio, P (Coord), **Manual de buena practica en cuidados a las personas Mayores**, Sociedad española de geriatría y gerontología, 2013

Snowdon, D., **678 monjas y un científico**, primera, Editorial Planeta S. A., 2002

Martínez Heredia, N. y otros, **Personas mayores y educación social: teoría e intervención**, Manuales Minor. Universidad de Granada, 2017

Levy, B.R., **Age-Stereotype Paradox: Opportunity for Social Change**, The Gerontologist cite as: Gerontologist, 2017, Vo, 2017

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Programas de educación social na terceira idade/O05G130V01911

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Habilidades sociais en educación social/O05G130V01404

Intervención en saúde e educación social/O05G130V01902

Discapacidade e educación social/O05G130V01909

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación e animación sociolaboral/O05G130V01701

Outros comentarios

O incremento de persoas maiores en España, e especialmente en Galicia fai precisa a formación de novos profesionais para traballar en Equipo, capaces de avaliar situacións específicas.

A xeración de postos de traballo neste sector de atención Xerontolóxica constitúe un reto docente e de formación continuada para os profesionais.

A Xerontoloxía é unha materia de presente e futuro de necesidade imperante na que a Xeragoxía, ou Educación Xerontolóxica, presenta un espazo de emprego e de actividade progresiva, tanto nos Centros de Atención a Persoas Maiores como na comunidade.
